عەبدوڵڵا ڕەسووڵ:
هونەرمەنـد ئیشی خۆی پـێ جوانـە.. مامۆستاکانی ئەکادیمیاش دەیانگوت کوردەکان هەمیشە لە هێڵکاریدا باشن.

هەڤپەیڤین: ئازاد عەبدولواحید

(٣ - ٥)

* عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ، یەکێکـە لـە هونەرمەنـدە داهێـن و هەڵکەوتووەکانی کـورد، هونەرمەندێکی زۆر تایبـەت و دەگمەنـە کە بۆ هونەری شێوەکاریی کوردی مایـەی سـەربەرزی و شانازییە. ئـەو هونەرمەندە کە جێدەستی بەسـەر هونـەری شـێوەکاریی کوردییـەوە دیارە، هونەرمەندێکی عاشقە هونـەرە، هونـەر بەنـاو خوێـن و دەمـار و مـۆخ و ئێسقانەکانیدا ڕۆچـووە، بۆیە لە ناو شێوەکارانی کورد بە ئاسانی لێت ون نابێ. ئـەو جگـە لـەوەی لـە بـواری هونـەری وێنەکێشـاندا کەسێکی لێهاتـوو و دەسـڕەنگینە، شـێوازی تایبەتـی خۆی هەیە، خاوەنی پاشخانێکی ڕۆشـنبیریی گشتی دەوڵەمەندیشـە کە لـە هونەرەکەیدا ڕەنگی داوەتەوە.

* ئـەو هونەرمەنـدە زۆر لەنـاو هونەرەکـەی خۆیـدا قـووڵ بووەتـەوە، بـە هەمـوو ڕێچکـە و ڕێبـاز و قوتابخانـە هونەرییەکانـی دنیـا ئاشـنا و شـارەزایە و بیـروڕای تایبەتـی خـۆی لـە بارەیانـەوە هەیە، نـەک هـەر ئەوەنـدە، بگـرە سـەبارەت بـە هونەرمەندانی لای خۆمـان و جیهـان و کار و هونەرەکەیـان قسـەی خـۆی هەیـە، ئـەو هەمـوو کاتەکانی ژیانی بۆ هونەرەکـەی و کارکردنـی بـەردەوام تەرخـان کـردووە، بۆیـە ئـەم هونـەرە بـاڵا و ئاسـتە بـەرزەی پێـی گەییـوە، بەرهەمـی عیشـق و خولیایەکـی سەرشـێتانەیە، بـە دیـار هونەرەکەیـەوە شـەونخوونی کێشـاوە و بـێ هـەدادان کاری کـردووە، بەرهەمـە تایبەتمەندانەکەشی بەرئەنجامـی متمانـە بەخۆبـوون و تێڕوانیـن و ئەزموونێکـی قووڵـە کـە هـەروا بـە ئاسـانی بـە دەسـتی نەهێنـاوە، بەڵکـوو بـەری ڕەنجـی هەمـوو ژیـان و تەمەنیەتـی، ئەوەتـا خـۆی دەڵـێ: (هونـەر

کەمێکت ناداتێ، تاکوو هەموو خۆتی نەدەیتێ).

* ئەم هونەرمەندە، هەر لە منداڵییەوە حەزی بە هونەر کردووە، سەرەتا بە هۆی خۆڵفرۆشیی باپیرییەوە، عەشقی خاک و خوڵی وڵاتەکەی دەبێ، لەبەر ئەوەی هەر ئەو کەرستەیەی لەبەردەستدا بووە، بۆیە هەر لە تەمەنی (٥) ساڵییەوە هەوڵی داوە بە قوڕ، ئاژەڵ و باڵندە و پەلەوەر دروست بکا، بۆ هەڵبژاردنی هونەر و ئەم کارانەی کردوویەتی، دایک و باوکی ڕێگرییان لێ نەکردووە، بەڵام لەناو کەسوکارەکەیدا تاک تاک هەبوون بە کارەکانی سەخڵەت دەبوون و بە دروست کردنی بت و سەنەمیان زانیوە، بۆیە ئامۆژگارییان کردووە دەست لەو کارە هەڵبگرێ، بەڵام ئەو گوێی بە قسەی ئەوان نەداوە، لەسەر کاری خۆی بەردەوام بووە و کۆڵی نەداوە، لە پاڵ ئیشی قوڕ، وردە وردە ڕەسمیشی کردووە.

* لە پۆلی پێنج و شەشی سەرەتایی بووە کە مامۆستاکانی، وێنەکانی ئەویان وەک هۆیەلی ڕوونکردنەوە بۆ پۆلی یەک و ئەلفبێکەی باڵدار بەکار هێناوە. خەونی زۆری هەیە، هەر لە سەرەتاوە تا ئەمڕۆشی لەگەڵدا بێ، چاوی لە پێشخستنی هونەرەکەی و پێشکەوتنی زیاترە، چونکە ئەو لەو هونەرمەندانەیە کە سەرومڕ ژیانی خۆی بۆی تەرخان کردووە، خولیا هونەرییەکەی لەسەرووی هەموو شتەکانی دیکە، تەنانەت خۆشییەکانی ژیانی خۆشی داناوە، لە هەموو بارودۆخێکدا، لە هەر کوێ بووبێ کاری کردووە و لە هونەرەکەی دانەبڕاوە. بۆ پێشخستنی زیاتری هونەرەکەی شەو و ڕۆژی لێک گرێ داوە، تا ئێستا من زۆر کەم ڕێکەوتی کەسێکم کردووە وەک ئەو هونەرمەندە دڵسۆز و خەمخۆری هونەرەکەی بێ، یان هەموو ژیانی بۆ بەلاوە نابێ و خۆی نەزری هونەرەکەی کردبێ. ئەو سەرەڕای ئەوەی بەردەوام خۆی بۆ هونەر

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ- ئازاد عەبدولواحید

تەرخان کردووە و هەموو کاتەکانی ژیانی پێ بەخشیوە، بۆیە هونەر بە تەواوی ئەویان داگیر کردووە، چونکە هەست دەکا ئەوەی تا ئێستا کردوویەتی، لە ئاستی خەون و ئاواتەکانی ئەودا نین، لۆرکا دەڵێ هێشتا شیعرێکم نەنووسیوە وەک شمشێر بچەقێنە دڵمەوە، ئەویش پێی وایە هێشتا ئەو هونەرەی بەرهەم نەهێناوە کەفوکوڵی دڵی خۆی پێ دابمرکێنێتەوە.

* عەبدوڵڵا ڕەسووڵ هونەرەکەی بۆ میللەتەکەی تەرخان کردووە و هەرگیز لە تراژیدیاکانی دوور نەکەوتووەتەوە، چونکە هونەرمەندێکە هەڵقوڵاوی ڕوح و ناخ و هەناوی میللەتی خۆیەتی، ئەم پەیامەشی لە کارە هونەرییەکانیدا ڕەنگیان داوەتەوە و بە ڕەنگ و تەکنیک و شێوە و شێوازی جودا جودا گوزارشتی لێ کردووە. لە هەموو ڕۆژگارە خۆش و ناخۆشەکاندا، لە هەر قۆناغێکی ژیانیدا، دڕۆی لەگەڵ جیهانبینی هونەریی خۆی نەکردووە، لەگەڵ ئێش و ئازاری میللەتەکەی خۆی ژیاوە. ئەم هونەرمەندە ئەزموونگەرە بەردەوام بۆ نوێخوازی هەوڵی داوە، لەگەڵ خەیاڵ و خەون و دنیابینی و دەربڕینەکانی ڕاستگۆیانە کاری کردووە، بیکاسۆ دەڵێ: من لە تەمەنی حەفتا ساڵیدا هەوڵم داوە وەک منداڵێکی حەوت ساڵان وێنە بکێشم، ئەم هونەرمەندەش ویستوویەتی ئەو منداڵەی لە

ناخیدایـە، وەک خـۆی بمێنێتـەوە و گـەورە نەبـێ. ئـەو کـە لـە جیهانێکـی پـڕ لـە ژاوەژاو و ئـاژاوە و ئاڵـۆزدا دەژی، بـەدوای ژیانێکـی هێمـن و ئـارام و سەقامگیردا دەگـەڕێ، بۆیە لـە تابلۆکانیدا زۆر ورد و پشوودرێژانە کاری کـردووە، بـە لێکۆڵینـەوەی زۆرەوە هەوڵی داوە بچێتە نێو ناخی مرۆڤەکانەوە و خەمە سـەرەکییەکانی وەک: دوورەپەرێـزی و نامـۆ بـوون و تەنیایی و غـەم و تـرس و نیگەرانـی و دڵەڕاوکـێ و وردبوونـەوە و ڕامان لـە ئاییندەی کردووەتـە بابەتی تابلۆکانـی و بەرجەسـتەی کـردوون.

* هونەرمەنـد عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ زۆر بـە خـاک و خەڵـک و وڵاتـی خۆیـەوە نووسـاوە، هـەر لـەو ڕۆژەوەی فامـی کردووەتـەوە، وەک کەرسـتەیەک مامەڵـەی لەگـەڵ خـۆڵ و قوڕ کـردووە و کەوتووەتە دروسـتکردنی باڵنـدە و ئـاژەڵ، پێوەندییەکـی گیانـی بـە گیانی بەهێزی لەگـەڵ خـاک و خۆڵـی نیشتمانەکەیدا پەیدا کـردووە، بـەو هۆیەشـەوە بـە خاکەکەیـەوە بەسـتراوەتەوە و سەمەندەرئاسـا لـە پێناویدا سـووتاوە، ڕۆژ دوای ڕۆژ ئـەو پێوەندییـە گیانـی بـە گیانییـە لـەلای پتـەوتـر و بەهێزتـر لـە هونەرەکەیـدا خـۆی نوانـدووە، چونکـە پابەنـدی و پێوەنـدی بـە خـاک و خۆڵـەوە، تەنیـا بەشـێک لـە یادەوەری و ڕابـوردوو نەبـووە، بگـرە لەگەڵـی ژیـاوە و گـەورە بـووە و لـە ویژدانیـدا ماوەتـەوە، تەنانـەت بووەتـە ڕەگەزێکـی گرنـگ و جەوهـەری کارەکانـی، بەڵکـوو بەشـێکی زینـدووە لـە جیهانبینـی هونەریـی ئـەو، کـە بەبـێ ئـەو ئامادە بوونـە، هەسـتی بـە تێکچوونـی هاوسـەنگیی خـۆی کـردووە، چونکـە لـە هـەر کـوێ بووبـێ، نیشـتمانی بـە کۆڵـی خـۆی داداوە و لـە یـادەوەری و زەیـن و ویژدانیـدا هەڵـی گرتـووە و لێـی دانەبـڕاوە، بۆیـە هەرگیـز لـەلای کاڵ نەبووەتـەوە.

* لـە پـاڵ کاری بەردەوامـی لـە بەرهەمهێنانـی هونەرێکـی جیـاواز، وەک پەروەردەکارێکیـش لـە سـاڵی خوێندنـی ١٩٧٩- ١٩٨٠ـەوە، یەکـەم جـار لـە شـەقڵاوە کـە سـەرەتای دامەزرانەکـەی لەوێـوە دەسـتی پـێ کـردووە، دەبێتـە مامۆسـتای هونـەر، پاشـان بەهـۆی ئـەوەی بڕوانامـەی ئەکادیمیـای هونـەرە جوانەکانـی بەغـدای هەبـووە، دەبێتـە یەکێـک لـە دامەزرێنەرانـی پەیمانگـەی هونـەرە جوانەکانـی سـلێمانی. دواتـر وەک سـەرۆکی لقـی ڕەسـم و مامۆسـتا لـەو پەیمانگەیـەدا، سـاڵی ١٩٨٠- ١٩٨٦/٦/٢٨ دەسـت بـەکار بـووە. لـە بریتانیـاش لـە ١٩٩٦- ١٩٩٧ بڕوانامـەی وانەبێـژی وەرگرتـووە، وانـەی بـە قوتابیانـی کۆلێـژی هونـەری ئـەوێ وتووەتـەوە. لـە سـاڵی ٢٠٠٥، دوای گەڕانـەوەی بـۆ کوردسـتان، لـە کۆلێـژی هونـەرە جوانەکانی هەولێر دامـەزراوە، تـا لە سـاڵی ٢٠١٥، ڕۆژی خانەنشـین بوونـی، لـە کاری پەروەردەیـی بـەردەوام بـووە، لـە هەمـوو ئـەو جێیانـەدا بـە دەیـان و سـەدان قوتابـی لەسـەر دەسـتی ئـەو هونەریـان خوێنـدووە و خۆشویسـتووە و لەبـن دەسـتی پێگەییـون و دەرچـوون.

* لەبەر سادەیی و ساکاریی و خاکێتی خـۆی، لەنـاو ناوەندەکانـی خوێندنـی هونـەری، هەروەهـا لـە ناوەنـدی هونـەری و ڕۆشـنبیریی کوردیـدا کەسـێکی شـیرین و خۆشەویسـتە، تـا ئێسـتاش کـە خانەنشـین بـووە، قوتابییەکانـی زۆریـان خۆش دەوێ و ڕێـز لـە خـۆی و هونەرەکـەی دەگـرن، ڕێزەکـە لەلایـەک هـی کەسـێتی پـاک و سـەنگین و ڕاسـتگۆیانەی ئـەوە، لـە مامەڵەکـردن لەگـەڵ دەروبـەر و ناوەنـدە هونەرییەکـە، لەلایەکیـش ڕێـز گرتنـە لـە ئاسـتی هونـەرە باڵاکـەی کـە خاوەنـی ئەزموونێکـی دەوڵەمەنـدە، بـەردەوام کاری نـوێ و نوێخوازانـەی خـۆی پێشـکەش کـردووە و پێشـکەش دەکات. ئـەم هونەرمەنـدە دانسـقەیە دنیایەکـی تایبـەت بەخـۆی هەیـە، نـە خـۆی و نـە هونەرەکـەی بـە هیـچ هونەرمەندێکـی دیکـە

ناچن کە من لە ژیانمدا لە نزیکەوە دیومن و ناسیومن، ئەو تا بڵێی کەسێکی هەست ناسک و هەستیارە، لەو کاتانەی من بە گەرموگوڕی گفتوگۆم لەگەڵی دەکرد، لە زۆر هەڵوێست و گێڕانەوە و قسە و باسدا، بەبێ ویستی خۆی فرمێسک دەزایە چاوەکانی. ئەو هونەرمەندە کە ماسییەکی گەورەیە لە ئاوێکی بچووکدا مەلە دەکا، تا ئەمڕۆ کە دەکاتە زیاتر لە ٦٠ ساڵ کار کردنی بێ پسانەوە، بەپێی پێویست نرخی نەزانراوە، نازانرێ ئەوە چ گەوهەرێکە لەناو هونەری کوردیدا هەڵکەوتووە، زۆر کەم لەسەر کار و بەرهەمەکانی نووسراوە، یان زۆر سەرپێی و کورت و ڕووکەشانە دیمانەی لەگەڵ کراوە، تەنانەت ژیاننامەکەشی کە لە چەند شوێنێکدا بڵاوکراوەتەوە، لە هەر جێیەک بە جۆرێکە و زانیارییەکان لە یەکدی جیاوازن.

* وەرنەگرتنی لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی بەغدا، لە پاش تەواوکردنی خوێندنی ناوەندی بۆی بەخێر گەڕا، ئەو لەسەردانی بۆ بەغدا، لەبەر تەواونەبوونی ڕەگەزنامە عێراقییەکەی، فایلەکەیان لێ وەرنەگرتووە، ناچار بووە بگەڕێتەوە هەولێر و بچێتە ئامادەیی بخوێنێ، لەوێ بەسەرکەوتوویی ئەو قۆناغەی بڕیوە. لە کاتی پێشکەش کردنی داواکاری بۆ وەرگرتنی لە ئەکادیمیا، بەهۆی ئەو کارە هونەرییانەی لەگەڵ خۆی بردوونی، کاری دیکەشی کە بە سەرکەوتوویی لەپێش چاوی مامۆستاکانی کردوویەتی، لە تاقیکردنەوەی وەرگرتن نمرەی یەکەمیی بەدەستهێناوە، هەرچەندە بۆ وەرگرتنەکەی تەشقەڵەی پشتگیری ڕێکخراوەکانی سەر بە ڕژێمی لێ دەکەن، بەڵام ئاستە بەرزە هونەرییەکەی سەرنجی مامۆستایانی لیژنەی وەرگرتن ڕادەکێشێ، هەر ئەوەش فریای کەوتووە، لەو چوار ساڵەی خوێندنیشیدا قوتابییەکی سەرنجڕاکێش و لە هونەردا تاک و تایبەتمەند بووە. ساڵەکانی خوێندنی لە ئەکادیمیا زۆر چالاک بووە، لەگەڵ هاوڕێ قوتابییەکانی بەشداری لە دوو پێشانگەی هاوبەشدا کردووە، پێشانگەیەکی تایبەتیشی بۆ هێڵکارییەکانی خۆی کردووەتەوە کە نزیکەی (٤٠٠) هێڵکاری بوون و لە هۆڵی ئەکادیمیادا نمایش کراون، بۆیە لە دوا ساڵی خوێندنی ١٩٧٨- ١٩٧٩ بە یەکەمی بەشەکەیان دەردەچێ.

* وەک یەکێک لە دامەزرێنەرانی پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی سلێمانی، ڕۆڵی بەرچاوی لە پێگەیاندنی قوتابیانی هونەر گێڕاوە، بۆیە هەر لە سەرەتای دامەزراندنی پەیمانگەوە، لە ساڵی ١٩٨٠ دەچێتە سلێمانی، چونکە ئەوسا کردنەوەی پەیمانگە خەونی ئەو و سەدان هونەرمەندی کوردی هەموو بوارەکانی هونەر بوو، دوای (٦) ساڵ خزمەت کردن، دیسانەوە تەشقەڵەی پێ دەکەن و هەر ڕۆژەی بیانوویەکی پێ دەگرن، ئەو سەردەمە گوشار لەسەر هەموو هونەرمەندانی کورد هەبوو، ئەویش گوشاری زۆری لەسەر بووە، وەک هەموو هونەرمەندەکانی سلێمانی ڕژێم هەڵیانی دەپێچا و تەنگاویانی دەکرد، دەیویست بە چاو سوورکردنەوە و هەڕەشە لێ دەکردن وێنەی دیکتاتۆر بکێشن، لەو کاتەدا کە ئەوان داوا و داخوازییان لێی زۆر دەبێ، شەڕی (عێراق — ئێران)یش بووە، ئیتر بیر لە جێهشتنی وڵات دەکاتەوە و بەرەو ئێران، دواتر سوریا، دوایی بۆ بریتانیا دەڕوات.

* لە ١٩٨٩/٢/١١ گەیشتووەتە بەریتانیا و ماوەی نزیکەی (١٧) ساڵ لە لەندەن دەگیرسێتەوە، کە گەیشتووەتە ئەوێ پتر بە داهێنان و هونەر و ڕێبازەکانی لە بەریتانیا و وڵاتانی ئەوروپا ئاشنا دەبێ. زۆرجار ڕووبەڕووی ئەو پرسیارە دەکرێتەوە کە ئەو چووەتە بریتانیا بۆچی ماستەرێک، دوکتۆرایەکی وەرنەگرتووە؟ ئەو دەڵێ لەبەر ناشارەزایی لە ژیانی ئەوێ، هەروەها لەبەر نەبوونی

و دەستکورتی نەیتوانیوە خۆی بۆ خوێندنی باڵا تەرخان بکات، زۆرجاریش پێیان گوتووە تۆ کە هونەرێکی ئاست بەرز و جوانت هەیە، ماستەرت بۆ چییە و بۆچی دەخوێنی؟ دیارە ئەویش ئەو قسەیەی دەوروبەرەکەی لە گوێ گرتووە و نەیخوێندووە، لە جیاتی بە دەستهێنانی بڕوانامە، بە گەرمی سەرقاڵی ئیشی خۆی بووە و هێڵکاری و مۆتیڤی زۆری کردووە، کە هونەری هێڵکاری بە ڕەگەزێکی بنەڕەتی هونەری وێنەکێشان دادەنرێ.

* هونەرمەند عەبدوڵڵا ڕەسووڵ کە زۆر زوو دەستی داوەتە کاری هونەری، قۆناغ بە قۆناغ بەرهەمە هونەرییە جۆراوجۆرەکانی کردووەتە پێشانگەی تایبەتی، یان لە پێشانگەی هاوبەشدا لەگەڵ هاوڕێ هونەرمەندەکانی بەشداری کردووە، کە ساڵی ١٩٧٥- ١٩٧٦ لە ئەکادیمیای هونەرە جوانەکانی بەغدا وەردەگیرێ، ئەم خوێندنە بۆی دەبێتە وەرچەرخانێک و سەرلەبەری ژیانی هونەری دەگۆڕێ. هەر لە ساڵی ١٩٧٠ بە دواوە، زۆر پێشانگەی لە ناوەوە و دەرەوەی وڵات کردووەتەوە، کە (٦) دانەیان پێشانگەی تایبەتی، (١٤) دانەیان پێشانگەی هاوبەشن، لەو شارانەی پێشانگەی تایبەتی و هاوبەشی تێیاندا کردووەتەوە ئەمانەن: بەغدا، هەولێر، سلێمانی، دهۆک، کۆیە، کفری، مووسڵ، سوریا، لەندەن.

* لەگەڵ ئەو بەخششە زۆر و زەوەندەی هەیبووە، ئەو داهێنانە زۆرانەی لە کارەکانیدا بەدی دەکرێن، وێڕای ئەوەی ئەزموونێکی دەوڵەمەند و نوێ و بە بڕشتی پێشکەش دەکات و هونەرەکەی کردووەتە مەسەلەیەکی زیندوو لە ژیانی خۆیدا، وەلێ کەمتر وەک هونەرمەندێکی گەورە و دڵسۆزی هونەر و داهێنان دەناسرێ، زۆر بە دەگمەن بەسەر کراوەتەوە و ڕێزی لێ گیراوە. زەینم دایتێ هەموو ئەوانەی لە کایەی ئەدەبیات و هونەری کوردیدا ڕێز لە خۆیان، لە داهێنان و هونەرەکەیان دەگرن، ئیش بۆ خۆیان ناکەن، ڕیکلام بۆ کارەکانیان ڕەت دەکەنەوە، زۆر خۆیان ناخەنە بەر ڕووناکی، ئەوانە کەمتر ڕووناکییان دەخرێتە سەر و دەردەکەون.

* من لەمێژە ئەو هونەرمەندە، چ وەک خۆی و چ وەک ئاشنابوون بە هونەرەکەی دەناسم، ساڵی ١٩٨٠ کە هاتە سلێمانی و وەک مامۆستا لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکان دەست بەکار بوو، من و شێرزاد حەسەن دوو ساڵ زیاتر بوو لەوێ بووین، بۆیە کە لە سلێمانی گیرسایەوە، جاروبار یەکترمان دەبینی، هەندێ ئێوارە پێکەوە پیاسەیەکمان دەکرد. لەوەتەی دەیناسم هەر بە پیاوێکی جیددی دیومە و ناسیومە، قەت حەزی بە ڕیاکاری و موجامەلەی درۆ نەکردووە، لەلای هەموو کەس بە مرۆڤێکی ڕاشکاو و ڕاستگۆ ناسراوە، هونەرەکەی خۆی تا ڕادەی عیشق و تا سەر ئێسکان خۆشویستووە، پیاوێکی بە هەڵوێستە، مێژوویەکی گەش و جوان و پڕشنگداری بۆ خۆی تۆمار کردووە. تابلۆکانی لە واقیعی وڵات و میللەت و سروشتە جوانەکەی هەڵێنجاوە، زۆر سوودی لە کەلەپوور و فۆلکلۆری دەوڵەمەندی میللەتەکەی وەرگرتووە، بەڵام قەت بە زەقی لە کارەکانیدا داینەناون، بەڵکوو زیاتر وەک هێما و ڕەمز بەکار هێنراون.

(١٩) ساڵ بوو بە تەمای ئەو گفتوگۆیە بووین، دواجار بە چەند مانگێک و چەندان دانیشتنی دووردرێژ هەڤپەیڤینەکەمان ساز کرد، بڕیارمان دا چەند بەشێکی لێ بڵاو بکەینەوە، ئەوەی دەمێنێتەوە لە دووتوێی کتێبێکدا چاپی بکەین.. فەرموون ئێوە و جیهانە تایبەت و پاکەکەی هونەرمەند عەبدوڵڵا ڕەسووڵ.

ڕامان: قسەکردن لە بارەی قۆناغی ئامادەییت تەواو کرد، یان شتی دیکەت ماوە باسی بکەی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، پاش وەرنەگرتنم لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی بەغداو کارەساتی کۆچی دوایی (بەهرام)ی برام، لە تشرینی دووەمی ۱۹۷۱ وازم لە تۆپی پێ (تۆپ تۆپێن) هێنا، بە یەکجاری لە یەکێتیی لاوان و حزبایەتی هاتمە دەرێ، جەختم لەسەر هونەر و خوێندنەکەم کرد بۆ ئەوەی ئامادەیی تەواو بکەم.

ڕامان: دەچینە سەر خۆئامادەکردن و وەرگرتنت لە ئەکادیمیا، ئەوەیان چۆنە، کە چوون هەر تەنیا خۆت بووی، یان قوتابی دیکەشت لەگەڵ بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، کەسم لەگەڵ نەبوو، هەر تەنیا خۆم بووم.

ڕامان: لە هەولێرەوە تەنیا خۆت چوویتە بەغدا، ئەی قوتابی خەڵکی سلێمانی و شارەکانی دیکە هاتبوون؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: سەرەتا هەر خۆم بووم.

ڕامان: مەبەستم لە خەڵکی سلێمانی ئەوەیە، ڕێکەوتی قوتابی سلێمانی و شارەکانی دیکەی کوردستانت نەکرد فایلیان پێشکەشی ئەکادیمیا بکەن؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، کاتێ من پێشکەشم کرد کەس نەبوو، ئەگەر هەشبووبێ لە بەشی نیگارکێشان نەبووە.

ڕامان: پێش ئەوەی بچینە سەر وەرگرتنت لە ئەکادیمیا، لەگەڵ هونەرمەندانی هەولێر، ئەو مامۆستایانەی وەک جابر پیرداوود، سلێمان شاکر ئاشنایەتیت هەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە نزیکەوە ئاشنایان نەبووم، بەڵام زانیبووم هەندێ پەیکەر لەلای یاریگەی هەولێر کرابوون، هی جابر پیرداوود بوون، (سلێمان شاکر)یش وا دێتە بیرم لە ڕۆژنامەیەکی کوردی باس کرابوو.

ڕامان: ئەوانە با مامۆستای تۆش نەبووبن، بەڵام لە شارەکەدا پێشانگەیان هەبوو، ئیشیان دەکرد و ناسراو بوون.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هیچم لێیان نەدیتبوو، باوەڕ ناکەم جەماعەتی ئێمەش ئەوانیان دیتبێ و ناسیبێ، تەنیا ئەو کەسانەی لە قوتابخانەکان مامۆستا بوون دەبینران. نازانم پێشتر باسی تاهیر پیرداوودم کرد، یان نا، لەوانەیە باسم نەکردبێ، ئەوە هیی قۆناغی سەرەتایی من بوو.

ڕامان: دڵنیام لە گفتوگۆکەماندا باسی تاهیر پیرداوودت نەکردووە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەوەیانم لەبیرە، دەڵێم لەوانەیە یەکێکی وەک من پێشتر باسی کردبێ و هەمان قسەکانی منی گێڕابێتەوە، چونکە کەسانی لە تەمەنی من زۆرن، ئەوەی دەیگێڕمەوە بۆ قۆناغی سەرەتایی دەگەڕێتەوە، لەوبەری قەڵاتێ دووکانێکی هەبوو، دووکانەکە گچکە بوو، ئەو کاتە من زۆر لە کەرستەکانی وێنەکێشانم نەدەزانی.

ڕامان: بۆ تاهیر پیرداوود، برای جابر پیرداوود، ئەویش هونەرمەندی شێوەکار بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، من تاهیر پیرداوودم ناسی، دوایی زانیم جابر پیرداوود برایەتی.

ڕامان: چ کارە بوو، مامۆستا بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، دووکانی هەبوو وێنەی کەسایەتییەکانی گەورە دەکرد، هەندێک قسە و زانیاری لە بارەی ئەو برایەی جابیر پیرداوود هەبوو، دواتر لە هەندێ کەسم زانی، (فەتاح خەتاب)ی شانۆکاریش خزمیان بوو، کە گەورەتر بووم، گوێم لەو زانیاریانە بوو.

ڕامان: کە مامۆستات نەبووە، چۆنت ناسی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە سەرەتایی کە منداڵ بووم، نازانم چۆن چوومە بەر قەڵاتێ، لە پڕ دووکانێکم بینی کە بەرانبەر قەڵات بوو، تۆزێک لە مزگەوتەکە بەرەو سەرەوە، دووکانێکی زۆر گچکە بوو، قاڵدرمەکەی بڵند بوو، تەماشام کرد لەسەر کارتۆنێک بە کەرستەیەکی ڕەش ڕەسمی دەکرد، بەبیرم دێ جارێک لەسەر کۆسپەکەی پێم بڵند کرد، سەرم بردە ژوورێ، ویستم بزانم ئەوە بە چ کەرستەیەک ڕەسم دەکا، گوتی بڕۆ کوڕە، بڕۆ ئەولای، بە تووڕەییەوە دەرمی کرد، نەمزانی چ بڵێم، دەمویست بزانم ئەو ڕەشەی بەکاری دەهێنێ چییە.

ڕامان: کە دووکانی داناوە، دیارە بە پارە ئیشی بۆ خەڵکی کردووە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، بە پارە بوو، بەڵام تا دوایی نەمزانی ئەو قەڵەمە ڕەشە چییە، کەس نەبوو لێی بپرسم، لە سەرەتایی مامۆستای واشمان نەبوو، ئەوە لە مێشکم مابوو، منیش تەنیا جارێک سەرم بە دووکانەکەی داگرت، گوتی بڕۆ ئەولای، ئەوە نەبووە بڵێم هەموو جارێ وام کردبێ، چەند جارێکی دیکەش لە دوورەوە تەماشام دەکرد، هەر نەمزانی کەرستە ڕەشەکە چییە.

ڕامان: ڕەسمەکانی دەیکردن باش بوون، سەرنجڕاکێش بوون؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەو کاتی نەمدەزانی ڕەخنە بگرم و بڵێم چەند جوانە و چەند جوان نییە، خۆ مەرج نییە زۆر باش بووبێ، بەڵام بۆ تەمەنی من باش بوو، پێشتر کەسی ترم نەبینیبوو لەپێشم کار بکا.

ڕامان: تا دوایی هەر نەتزانی ئەو کەرستە ڕەشە چییە تاهیر پیرداوود بەکاری دەهێنێ؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نەخێر، جارێک چووم لە

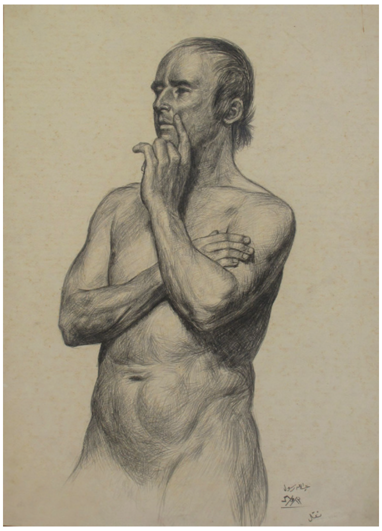

١٩٧٦، قەڵەم ڕەساس، هێڵکاری هونەرمەندێکی ڕووسی (کۆپی).

دووکانێک شتم کڕی، دووکاندارەکە ناوی حاجی هاشم بوو، ویستم شت بۆ ماڵەوە بکڕم.

ڕامان: حاجی هاشم کێ، دووکانی فرۆشتنی چی هەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نازانم، هاوڕێی باوکم بوو، لە تەیراوا دووکانی عەتاری هەبوو، لەو فولکەیەی ئێستا لەسەر سی مەترییە، بنکەی پۆلیسی تەیراوا لە تەنیشت وی بوو، دەبێتە کۆتایی شەقامی تەجنید و دەگەیتە سی مەتری، لەو دووکانەدا هەندێک شتم دی وەک قەڵەم بوون و داندرابوو، سەرێکی ڕەشی بوو، لە دڵی خۆم گوتم لەوانەیە ئەو کەرستە ڕەشە بێ کە تاهیر پیرداوود هێڵکاری پێ کردبێ، سەرەتا شەرمم کرد قسە بکەم، گوتم نەکا ئەوە نەبێ.

ڕامان: تۆ هەر لە سەرەتاوە شەرمنیش بووی.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ئەوجا برایەکی گچکەم نارد، گوتم بڕۆ ئەوێ، شتێک هەیە وەک قەڵەم وایە، بڕۆ بڵێ ئەوە چییە و بیکڕە، ئەویش چووبوو گوتبووی مام حاجی

ئـەوە چییـە؟ گوتبـووی بـۆ کوڕەکـەم ئـەوە بـۆ دایکت دەکڕی؟ ئەویش گوتبووی بۆ وا دەڵێی؟ گوتبـووی ئاخـر ئـەوە هیـی میکیاجـی ژنانـە، مەزانە ئـەوە قەڵەمـە ڕەشـەکانی میکیاجی ژنانـە، شتێکی پێوەیە زەردە، چاوی پـێ ڕەش دەکـەن، مـن وامزانـی ئـەو قەڵەمـە ڕەشـەیە ڕەسمی پـێ دەکرێ، هاتـەوە گوتـم چ بـوو؟ گوتـی قەشـمەریی پـێ کـردم، گوتـی ئـەوە دایکـت میکیاجـی پـێ دەکا، ئـەوە هیـی ژنانـە، هاتـەوە و ئەوەشـم نەزانـی.

ڕامـان: کـەی بـوو بـەو کەرستەیە ئاشـنا بـووی و بـە تـەواوی ناسـیت؟

عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ: لـە سـاڵی ١٩٧٠ لەبـەر قەڵاتـێ کابرایـەک کـە لـە سـەربازیی خانەنشـین بووبـوو، دووکانێکی دانابـوو، قەڵەمـی B7 B4 B2، تۆخەکانی هێنابـوو.

ڕامان: دووکانەکەی ناوی چ بوو؟

عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ: نـاوی کتێبخانـەی سـیروان بـوو.

ڕامـان: بـۆ کڕینـی کەرسـتەی وێنەکێشـان چوویـە لای؟

عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ: بەڵـێ، مـن و قەرەنـی جەمیـل بـۆ کڕینـی ئـەو قەڵەمانـە چوویـن، زۆر خـۆش بـوو، پێشـان B7 B4 B2 و ئەوانە نەبوون، قەڵەممان کڕی، کابرا گوتـی ئـەوە گرانـە، ئـەوە قەڵـەم فەحمـە. قەرەنـی جەمیـل گوتـی تـۆ مەڵـێ قەڵـەم فەحمـە، خەڵـک دەڕەوێتـەوە. گوتـی بـۆ خەڵـک کـەرە بڕەوێتـەوە! زۆر پێکەنیـن، قەڵـەم فەحـم نەبـوو، قەڵـەم ڕەسـاس بـوو، B7 B4 B2 کـە تۆخـترە، ئـەو هاوڕێیانـەی کـە نـاوم هێنـان، ئەوانـە لـە پەیمانگـە بـوون، لـە بەغـدا قەڵـەم ڕەسـاس و ئەوانـە هەبـوون، ئیـدی فێـری کڕینـی ئەوانـەش بوویـن.

ڕامـان: ئـەوە زانیمـان چـۆن بـە قەڵەمـی ڕەسـاس ئاشـنا بـووی، ئـەی چـۆن بـە ڕەنگـی زەیتـی (چـەور) ئاشـنا بـووی؟

عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ: سـەبارەت بـە ڕەنگـی زەیتی (چـەور)، لـە شەشـی سـەرەتایی لـە قوتابخانـەی مەولـەوی، کـە مامۆسـتا ئەحمـەد بەناء مامۆسـتای نیگارکێشـانمان بـوو، هەنـدێ جـار دەمدیـت کار دەکا، بـەڵام بـە فڵچـەی ڕەقتـر لـە هیـی ئـاوی، ڕەنگەکانیـش جیـاوازن، لـەوەوە زانیـم ڕەنگێـک هەیـە پێـی دەڵێـن زەیـت، هەوڵـم دا بیکـڕم، بـەڵام نەبـوو، لـە مامـم پرسـی گوتـی ئەگـەر لـە هەولێـر نەبـوو، هـەوڵ دەدەم لـە بەغـدا بـۆتـی بکـڕم، دیـار بـوو پەیـدا نەبـوو، ڕۆژێـک چوومـە دووکانێـک هەنـدێ قـوڕی ڕەنگاوڕەنـگ (طيـن الصناعـي)م کـڕی و لەسـەر پارچـە فایبەرێـک وەکـوو پالێـت دامنـا، بـە فڵچەیـەک لەگـەڵ نـەوت تێکەڵـم کـرد و لەسـەر کارتـۆن کارم دەکـرد، وەکـوو ئـەوەی بـە زەیـت وێنـە بکێشـم.

ڕامـان: ئێسـتا تەنیا ئـەو بیرەوەرییانـە دەگێڕینەوە، بـۆ ئـەوەی بزانیـن ئـەو ژینگەیەی خـۆت لـە قوتابخانە، لـە ماڵـێ، لەنـاو کۆمەڵگـەدا چـۆن بـووە، کـە ئەوانـە هەمـووی کاریگەرییـان لـە دروسـتکردن و بیناکردنـی کەسـایەتی تـۆدا هەیـە، تەنانـەت کار لـە جیهانبینـی مرۆڤیـش دەکا.. ئێسـتا ئێمـە وردە وردە دەچینـە نـاو قۆناغـی ئەکادیمیـا، هـەر شتێکیشـت بەبیـر هاتـەوە لـەلای خـۆت سـەرەقەڵەمێکی لـێ بنووسـە، دوایـی تۆمـاری دەکەیـن و دەیخەینـە جێـی خـۆی، بەتایبەتـی ئـەوەی قۆناغـی سـەرەتایی بـێ دەیخەینـە لای سـەرەتایی، قۆناغـی ناوەنـدی، ئامادەیـی، ئەوجا ئێسـتا پێـم بڵـێ تـۆ چـۆن پێشکەشـی ئەکادیمیـات کـرد؟

عەبدوڵـڵا ڕەسـووڵ: ئەکادیمیـا تـا وەردەگیرێـی زۆر ئـازاری هەیـە، زۆر پێیـەوە مانـدوو و هیـلاک

بووم.

ڕامان: لە هونەرمەندانی هەولێر کەس نامەی بۆت نەنووسی تا وەک پشتیوانی ببێتە ئاسانکاری بۆ وەرگیرانت؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هیچ کەس نەبوو، کەس سوودی بۆم نەبوو، ئەکادیمیام زۆر خۆش دەویست، دوا ئاواتی ژیانم بوو، چی دیکەم لەبیر نەبوو، هاوڕێیانی دیکەش هەموو لە پەیمانگە بوون، هەندێکیان لە دەرچوون نزیک بووبوونەوە، ئیتر منیش چووم وەک قوتابیان فۆڕم پڕ بکەمەوە، دیسان ڕەگەزنامە عێراقییەکەم تەواو نەکردبوو، باوەڕ دەکەی ئەو چوار ساڵەی لە ئامادەیی بووم، من وام، ئیشەکانم دوا دەخەم، بەڵام زۆر بیر لە ئیشەکەم دەکەمەوە، دوایی بە پەلە پەل دەیکەم.

ڕامان: ئەوە لە ئیشی هونەری و تابلۆکردنیشدا هەروا دەکەی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە تەواوکردنی تابلۆش هەر وام، زۆر تابلۆم هەیە پازدە ساڵە لە مێشکمە، هەر نەگەیشتمە ئەوەی چۆن تەواوی بکەم، لەوانەیە تۆزێک زیادەڕۆییش بێ، بەڵام ئەوها بووە، دواجار کە چوومە ئەکادیمیا دوا ڕۆژ بوو، بۆخۆشم پێم سەیرە، موعامەلاتی ئێرەم تەواو کرد و چوومە بەغدا.

ڕامان: دواجار زوو ئەو کێشەیەت چارەسەر بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ئەوە چارەسەر بوو، موعامەلاتم کرد و چوومە بەغدا، بەڵام کە چووم دیسان دوا ڕۆژ بوو، دەبوو موعامەلەکەم تەواو بکەم و پێشکەشی بکەم، هەمووی کەوتە کۆتاییەکەی، دوا کەوتم، ئەوجارە بە شەمەندەفەر نەچووم، بۆخۆم بەتەنێ بووم، بە تەکسی چووم.

تابلۆم هەیە پازدە ساڵە لەناو مێشکمدایە، ئێستاش نەگەیشتمە ئەوەی چۆن تەواوی بکەم.

ڕامان: کە چووی چیت کرد، چۆن پێڕاگەیشتی داواکارییەکەت پێشکەش بکەی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دەبێ بۆ شتێکی دیکە بگەڕێینەوە، دوایی لەسەر ئەوە قسە بکەین، چونکە شتی ترم بەبیر هاتەوە، کە شتێکی زۆر عەنتیکەشە، کە لە پۆلی سێ قەرەنی جەمیل چوو پێشکەشی پەیمانگەی کرد، من گوتم ئامادە نیم، جارێ تۆ بڕۆ، ئەو کاتە ئێمە پانتۆڵمان لەبەر نەدەکرد، جلکی کوردیمان لەبەر دەکرد، هەر پانتۆڵمان نەبوو لەبەری بکەین و پێی بچینە بەغدا، کەریم سۆفی پانتۆڵێکی لە کۆنە کڕیبوو، پانتۆڵێکی قەدیفەی ڕەشی گەرم بوو، هاوینیش بوو، قەرەنی جەمیل ئەو پانتۆڵەی لە کەریم سۆفی وەرگرت و چووبوو، کە داوای پێشکەش کرد و گەڕایەوە، من هەمان پانتۆڵم برد، گوتم تۆ پانتۆڵەکەت بدە من، ئیتر نۆرەی منە، دەچم داواکەم پێشکەش دەکەم.

ڕامان: ئەو پانتۆڵەت بۆ دەبوو، فشوفۆڵ، یان بچووک نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ئاخر کراسێکی سپیشم کڕی و لەگەڵی لەبەرم کرد، کە گەڕامەوە پانتۆڵەکەم دایەوە.

ڕامان: حەق بوو وێنەیەکیشی پێوە بگری.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئاخر کامێرامان نەبوو، زۆر چاک لەبیرمە، چونکە شتێکی عەنتیکە بوو، لە ئامادەییش پانتۆڵم لەبەر نەدەکرد، کە لە ئەکادیمیا وەرگیرابووم، هاتمەوە لە شەقام دەڕۆیشتم، مامۆستایەکم دی، مامۆستای ئامادەییم، مامۆستای نیگارکێشان، مەسیحی بوو، گوتی من ئەکادیمیام خوێندووە، دوایی

کە ڕەسمەکانی منی دیت، گوتی تۆ لە من باشتری! دیسان هەمان تاس و هەمان حەمام!

ڕامان: بۆ هەمان تاس و هەمان حەمام، لەوانەیە سوودی باشت لەو مامۆستایە وەرگرتبێ؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بە پێچەوانەوە، هیچی نەدەزانی، هەندێک هێڵکاری منی بینی و تابلۆیەکی (ڕێنوار)یشم کۆپی کردبوو، گوتی تۆ لە من باشتری، ئیتر نە ڕەسمی کرد، نە باسی ڕەسمی کرد. ڕۆژێک بانگم کردە دەرەوەی پۆل، گوتم مامۆستا تا ئێرانە وەرە، پێم گوت مامۆستا دەرسی ڕەسم دەبێ ئەوها بێ و ئەوها بێ، ئەو کاتە من پۆلی شەش بووم، پێم گوت قوتابی حەز دەکەن تۆ ئەوها بی و دەرسی ڕەسم ئەوها بڵێیتەوە.

ڕامان: ئەو مامۆستایە قسەکانتی بە هەند وەرگرت، سوودی هەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هیچی نەکرد، تەنیا ئەوەندە بوو سەربەستی دامێ.

ڕامان: لە قوتابخانە کتێبخانەشتان هەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەو کاتی کتێبخانە هەبوو، لە کتێبخانەی قوتابخانە بە زمانی عەرەبی کتێبێکی گچکەم دۆزییەوە، زۆر بچووک و تەنک بوو، لەسەر ئیمپریشنیزم بوو بەناوی «الأنطباعية الحسية»، چووم بە دەستیی هەموو کتێبەکەم نووسییەوە، دوایی دامە کچێک سوودی لێ ببینێ، وایزانی داومەتێ بۆ خۆی، لەگەڵ دەستنووسێک و دوو سێ کتێبی دیکەش بردی و نەیهێنانەوە.

ڕامان: تۆ شەرمت کردووە پێی بڵێی ئەو کتێبانەم بۆ بگێڕەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ڕاستە، چونکە من کە دەیدەم ناڵێم پاش ئەو ماوەیە بۆم بگەڕێنەوە. دەستنووسەکە قسەی خۆم بوون، یان تێبینییەکان و ئامۆژگاریی هونەرمەندان بوون، گوتم سوودیان

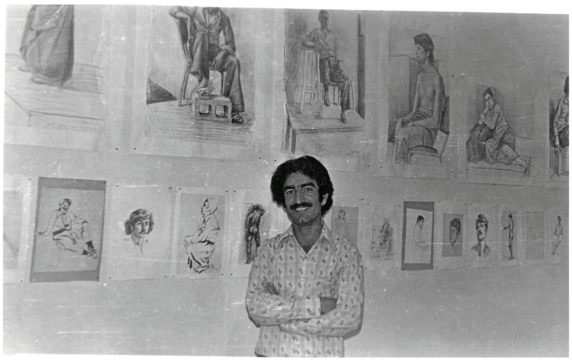

بەغدا، ١٩٧٩، پێشانگەی تایبەتی هێڵکاری لە ئەکادیمیای بەغدا

لێ ببینە، ئەو کچە ناوی دلڤین بوو، بە ناوی هونەر و وێژەی کوردی پێشانگەم بۆ کردەوە.

ڕامان: دلڤین کێیە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دلڤین حەسەن، کاتی خۆی باوکی لە پۆلی سێ مامۆستای زمانی عەرەبیمان بوو، مامۆستاکە منی بانگ کرد، من و دارا محەمەد عەلی چووینە ماڵیان، گوتی کچەکەم حەزی لە هونەرە، حەز دەکەم یارمەتی بدەی، منیش پێشانگەم بۆی کردەوە، ئەوکاتە تەلعەت سامان سەرۆکی کۆمەڵ بوو، ئەوان بۆمیان جێبەجێ کرد، هەرچەندە من لەلایان ئەندام نەبووم، گوتی تۆ سەرپەرشتیی پێشانگەی ئەو کچەم بکە، سەرپەرشتیم کرد، لەبەر باوکی یارمەتیم دا، باوکی لە پاش یازدەی ئادار بووە بەڕێوەبەری پەروەردە، ناوی حەسەن حوسێن سنجاری بوو، کتێبێکیش هەبوو بەناوی «كيف نفهم التصوير»، بەرهەمی لیۆنیلوفینتۆری، کتێبێکی باش بوو، پێم گوت بیخوێنەوە، بەڵام بۆی نەهێنامەوە.

ڕامان: دەردی ئەو کتێب بردن و نەهێنانەوەیە زۆر ناخۆشە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: من چەند جارێک ئەوەم بەسەر هاتووە، ئەو کاتەی لە ئەکادیمیا قوتابی بووم، وابزانم پۆلی دووەم تەواو کردبوو،

جارێکیان لەگەڵ م. مەحموود ئەحمەد بێوەی قسەم کرد و باسی کاری ئاویم دەکرد، مەبەستم کارکردن بە ڕەنگی ئاوییە، پاشان لە فایلێک زۆر کاری ئاوی هونەرمەندانم کۆکردبووەوە، هەموویم دایێ بۆ ئەوەی سوودی لێوەربگرێ، کەچی پاش ساڵێک زیاتر دیتم، گوتم مامۆستا تۆ ئەو کارانەت بۆ نەگەڕاندمەوە! گوتی بۆ؟ خۆ تۆ نەتگوت بیانگەڕێنەوە! ئیتر چارەم نەما، گوتم باشە بۆ خۆت بێت.

ڕامان: تۆ کە چووی بۆ بەغدا و فایلەکەت پێشکەشی ئەکادیمیا کرد، باسی ئەوەمان بۆ بکە، ئەوە چۆن بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە چووم بۆ ئەکادیمیا و موعامەلەم کرد، چوومە دایرەی ڕەگەزنامەی عێراقی لە بەغدا، خێرا دەستم بە موعامەلات کرد، ئەم لا و ئەو لام کرد و موعامەلەکە تەواو بوو، بووە کاتژمێر ١١ و نیو، تەکسییەکم گرت و یەکسەر چوومە جێی پێشکەش کردنەکە، شوێنەکەی لە کۆلێژی ئاداب بوو، گەیشتمە پێش کۆلێژی ئاداب پارەم دایە تەکسییەکە و ڕۆیشت، لە شپرزەییان فایلەکەم لە دەست کەوتە خوارێ و هەمووی پەرتوبڵاو بوون، کۆم کردنەوە و غارم دا بۆ هۆڵەکە، چونکە پێنجشەممە بوو، دواڕۆژیش بوو، پێشکەشکردنی داواکاری تەواو دەبوو، دەمگوت دابخرێ چ بکەم، وەک پۆلی سێم لێ دێ.

ڕامان: هەموو جار ئیشەکانت کەوتوونەتە دواساتەکان.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لەناو فایلەکەم لە لیستی ناوی کۆلێژەکان، تەنیا نووسیبووم اکادیمیة الفنون الجمیلة، لە کاتێکدا ٥٢ بژاردە هەبوو، هیچیانم نەنووسیبوو، تەماشایان کرد بە عەرەبی گوتی وەرە، وەرە، ئەوە چییە هەر ئەکادیمیات نووسیوە؟ گوتم ئاخر تەنیا ئەکادیمیام دەوێ، ئەگەرنا ناخوێنم. گوتی ئەوەندە لەخۆت ڕازی؟ گوتم بەڵێ، یان دەبێ وەربگیرێم، یان ناچمە کۆلێژکانی دیکە و ناخوێنم. زوو فایلەکەی لێم وەرگرت و گوتی دەزانی ئێستا ئێمە لەبەر تۆ وەستاوین، تۆمان دی ماینەوە، دەنا هەڵدەستاین و دەڕۆیشتین، گوتی ئەوە نیوەڕۆیە، دواڕۆژی وەرگرتنە، گوتی بڕۆ ئەکادیمیا، دەبێ لەوێش فۆڕمێک پڕ بکەیتەوە، بە پەلە چوومە ئەکادیمیا، لەوێوە نزیک بوو، بۆ دۆزینەوەی شوێنەکەی پرسیارم کرد.

ڕامان: لە کوێوە چوویتە ئەکادیمیا؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە وەزیریە، لەلای کۆلێژی ئادابەوە، ئەکادیمیا دوو سێ جادە لێیەوە دوورە، کە پرسیم، شوێنەکەیان بۆم دەستنیشان کرد، ئەوها بڕۆ، ئەوها بڕۆ، گەیشتمە ئەکادیمیا، لەوێش هەر دواڕۆژە و پێنجشەممەش بوو، بووە دەنگەدەنگ، هەر لە پێش دەرگاکەی، "اتحاد طلبة" وەستا بوون، من نەمدەزانی ئەوانە کێن، گوتیان بێنە، ئەوە ئەوراقی چییە؟ گوتم ئەوە بۆ ئەکادیمیایە. گوتیان فورمێک پڕ کەرەوە داوای دوو لق بکە، یەکێک گوتی: تۆ نمرەکەت زۆر نییە، گوتم کۆلێژ بە نمرە نییە، بووە دەنگەدەنگ لەگەڵم. گوتم کۆلێژێکی دنیا بێنن هونەر بە نمرە بێ، بووە گفتوگۆ، گوتیان ئێرە پڕ کەرەوە. نووسیم ڕەسم. گوتی ئەی دووەم؟ گوتم هەر ڕەسم. گوتی نابێ نا، ئەوە ئاساییە دەبێ بژاردەی دووەم شتێکی دیکە بنووسی، گوتم باشە بنووسن پەیکەرتاشین.

ڕامان: ئەو چەند ڕۆژە تۆ هەر لە بەغدا مایتەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نەخێر، کە فۆرمم پێشکەش کرد گەڕامەوە هەولێر، پاش چەند ڕۆژێک چوومەوە بەغدا، چونکە گوتیان دەبێ ڕۆژێک

بێیت بۆ تاقیکردنەوەی پراکتیکی، ئەوجارە تا ڕۆژی چاوپێکەوتن لەوێ مامەوە.

ڕامان: لە کام هۆتێل دەمایتەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هەر هۆتێل سامان بوو، هاوڕێیانم هەموو دەیانگوت هۆتێل سامان خاوەنەکەی کوردە، هەر کوردیش دەهاتنە ئەوێ، هەندێکیان گەلێ جار دەمیاندی، ئێستاش هەندێک کەس بەبیریان دێتەوە، پار و پێرار بوو لەبن دیواری قەڵاتێ دەڕۆیشتم، سێ چوار کەس بەرانبەرم دەهاتن، یەکێکیان بەوی دیکەی گوت، تەماشا مەکەن، ئێوە دەزانن ئەوە کێیە بەرانبەرمان دێ، ئەوە ئەو کەسەیە کە لە هوتێل سامان دەماندیت ڕەسمی دەکرد.

ڕامان: دیارە لە هۆڵی هوتێل دانیشتووی و وێنەی خەڵکت کێشاوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: زۆر هێڵکاری خەڵکم دەکرد، زانیشم ئەوانە کێن، بەڵام ئەوان ویستیان خۆیان نەناس بکەن، تەماشام نەکەن و تێپەڕن، ئاگام لێ بوو، ئەوجا زۆر ڕەسمم دەکرد، (حەمید جەمال)یش هەموو جارێ دەگێڕێتەوە، باوکی شوفێر بوو، تەکسیی هەبوو، دەیگوت باوکم هاتبووە هوتێل و تۆی دیتبوو کاتێ لەوێ ڕەسم و هێڵکاریت دەکرد.

ڕامان: ئەی هەواڵی چاوپێکەوتنەکەتان چی لێ هات؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دوایی گوتیان وەرە چاوپێکەوتنە، ئەوەندە بەلامەوە خۆش بوو، چاوپێکەوتن پراکتیکی بوو، من لە دڵی خۆمدا دەمگوت تەنیا چاوپێکەوتنەکە بکەم، وەریش نەگیرێم قەی ناکا، ئەکادیمیام ئەوندە پێ خۆش بوو، هیچ نەبێ هونەرمەندەکان دەبینم، ئەو هونەرمەندانەی لە ڕۆژنامە و گۆڤاراندا دیتوومن، ئەوجارە ڕاستەوخۆ دەیانبینم.

هەرچەندە لە ئەکادیمیا کێشەم زۆر بوو، بەڵام ئەکادیمیام زۆر خۆش دەویست، چونکە دوا ئاواتی ژیانم بوو.

ڕامان: کە چوویتە چاوپێکەوتنەکە هونەرمەندە گەورەکانت بینی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: چوومە چاوپێکەوتن، حەوت دەرچووی پەیمانگەمان لەگەڵ بوو، هیچیان کورد نەبوون، ئەوانە هەموو عەرەب بوون، ئێستا زۆریان دوکتۆرایان هەیە، چاوپێکەوتنمان کرد، هەندەی پێ نەچوو هەواڵ هات، مامۆستاکان هاتن، مامۆستایان: فەرەج عەبۆ، حافز دروبی، ئیسماعیل شێخلی و هی تریش بوون، من بۆردێکی گەورەم هەبوو کە لە پۆلی سێ بووم ئەو بۆردەم دروست کرد، کارتۆن بوو، دووانم دروست کرد، یەک بۆ قەرەنی جەمیل، یەک بۆ خۆم، کارتۆنەکەی ڕەق بوو، مامم دایبوومێ، مامێکم پۆلیس بوو، ئەویش دوای ساڵی ١٩٧٤ لە سلکی پۆلیس دەرکرا، چونکە لە دەرەوە بوو.

ڕامان: ئەو مامەت ناوی چ بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ناوی عومەر مەولوود بوو، لە ١٩٧٤ لە دەرەوە بوو کە نسکۆ ڕووی دا، ئەو سەرلق بوو، ئەویش کۆچی دوایی کرد، مووچەی خانەنشینی پێشمەرگایەتی وەردەگرت، ئەو مامەم لە پۆلیس ڕەئیس عورەفا بوو، لەلای پارێزگاوە، شەقامێک هەبوو پێیان دەگوت پۆلیسی گومرک، سەردەمێک کتێبخانەیەکی لێ کرایەوە، کتێبخانەی عەبدولخالق سەرسام، زۆر گۆڤارم لەوێ دەکڕی، بە تایبەتی ئەگەر ئەو گۆڤارانە بابەتی هونەرییان تێدا بووایە.

ڕامان: کتێبخانەکە ناوی چ بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ناوەکەم لەبیر نەماوە، عەبدولخالق سەرسام کتێبخانەی دانا و کتێبی دەفرۆشت، جارێک مومتاز حەیدەری چووە

جێی، بەڵام زۆر دڵنیا نیم، ئێستا شەقامەکە گیراوە، لای پارێزگایە، مامم لەوێ بوو، زۆر مقەبای دامێ، وا بزانم سجلی دەوام و بەندیخانە بوون، نازانم هیی چ بوون، هەمووی کارتۆن بوون، هەرچی کاغەزی سپی با، بۆ خۆم ڕاهێنان و هێڵکاری و وێنەم لەسەر دەکرد، چووم ئەو کاغەزانەم کڕی کە بۆ بەرگی کتێب هەیە و وەک نایلۆنە، بە سیکۆتین، دوو بۆردم کرد، یەکێکیانم دایە قەرەنی جەمیل، یەکێکیان بۆ خۆم، لە ئەکادیمیای ئەو بۆردەم پێ بوو، هێڵکاری خۆمی تێدا بوو، هاتن تەماشایان کرد، زۆر ستایشی منیان کرد، لە بەینی خۆشیان قسەیان دەکرد.

ڕامان: مامۆستاکان بە بایەخەوە تەماشایان کرد؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، دەیانگوت دەمانزانی کوردەکان هەمیشە لە هێڵکاری باشن، ئیدی هەر لەوێ منیان ناسی، کە دەستم بە ئیش کرد نیوەی ئیشەکەم کردبوو، قوتابییە عەرەبەکان دەیانگوت دە بڕۆ دەرێ، ئیتر وەرگیرای، پێیان ناخۆش بوو ئەو مامۆستایانە دێن تەماشای کارەکانم دەکەن. گوتم بۆ بچمە دەرێ، جارێ کات ماوە، کارەکە پەیکەرێک بوو، سەر و دەست و قاچی نەبوو، جوانم کردبوو، ٩٣م وەرگرتبوو، تەنانەت چوومە لای م. ئیسماعیل شێخلی، گوتی ٩٣ت وەرگرتووە، یەکەم بووم، گوتم هێڵکارییەکەم بدەرەوە. گوتی هێڵکاری نادرێتەوە، چۆن دەبێ بتدەمەوە، ئەوە تاقیکردنەوەیە. لەوێ وەرگیرابووم، بەڵام دوایی ناوم دەرنەدەچوو.

ڕامان: هێڵکارییەکە هەر بۆ خۆیان بوو، یان لە ئەرشیف هەڵیاندەگرت؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بۆ ئەرشیڤە، هەڵی دەگرن، بۆ خۆیان نییە، بەڵام من ئەو کاتە دەمگوت ئیشەکەم دەوێتەوە تا لەلای خۆم بمێنێتەوە.

ڕامان: ئەوجا تۆ دڵنیا بووی وەرگیرای؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نەخێر، هێشتا وەرنەگیرابووم، خۆ یەکەمیش بووم، هاوشانم نەبوو، تاقیکردنەوەکە توونسی و ئیماراتی و ئەوانەشی تێدا بوو، نهێنییەکە دیار بوو سیاسەتی تێدا بوو، ئیدی هەر مامەوە، هەر چاوەڕێم دەکرد هیچ دیار نەبوو، هەر دەچوومە ئەکادیمیا، نەیاندەزانی وەرنەگیراوم و پۆلی یەکم، زۆر کەس دەیانگوت پۆلی چەندی؟ لە حەوشەکان هێڵکاریم دەکرد، دەچوومە حانووت چایەکم دەخواردەوە، دادەنیشتم، وای لێ هات بەبێ ئەوەی ناوم دەرچووبێت منیان دەناسی.

ڕامان: ئەو چاوەڕوانی و ناو نەهاتنەوە و وەرنەگرتنەت چەندی خایاند، دیارە درێژەی کێشاوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ماوەیەک مامەوە، جارێک حەڤدە ڕۆژ لە هوتێل مامەوە، خاوەنی هوتێلەکە گوتبووی پێی بڵێن بڕواتەوە، فشەی پێ دەکەن و وەری ناگرن، ئەوە لەوانەیە سیاسەت بێ، خاوەن هوتێلەکە بۆخۆی لە ڕووی نەدەهات ئەوەم پێم بڵێ، هێڵکاریم دەکرد و هەستم دەکرد زۆر ماندوو بووم، چەند جارێکیش کە دەهاتمەوە داوای پارەم لە ماڵەوە دەکرد، ئەوانیش لێم تووڕ بوون، باوکم دەیگوت تۆ دەچیتە بەغدا دیارە هەر بایەخ بە خۆت دەدەی، ئێمە هەر دەتدەینێ و هیچیش دیار نییە.

ڕامان: هاوڕێیەکانت کە لە بەغدا بوون ئاگات لێیان هەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەو هاوڕێیانەی کە لە بەغدا مابوون، یەکێک لەوانە (بەهرام)ی برای قەرەنی جەمیل، خالید جووتیار لەوێ بوون، هێشتا دارا محەمەد عەلی سەربازی دەکرد، (شێرکۆ جەلال)ی لێ مابوو، (قەرەنی جەمیل)یش هێشتا پۆلی چوار و

پێنج بوو، چونکە ساڵێک مابووەوە، ئێمە یەکتریمان دەدی، ئەوان هەموو شتێکی منیان دەزانی، زۆر کەس زانیبووی، دواجار ئەوانەی پێوەندییان بە (یەکێتیی قوتابیان)ـەوە هەیە، قسەیەکیان بۆ دانام، گوتیان بڕۆ سەردانی یەکێتیی قوتابیان بکە.

ڕامان: مەبەستت یەکێتیی قوتابیانی عەرەبەکان، ئەوەی بەعسییەکانە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نەخێر، هێشتا هیی خۆمان مابوو، کورد بوون، خەڵکی لای خۆمان بوون، خالید جووتیار و (بەهرام)ی برای قەرەنی جەمیل و دارا محەمەد عەلی گوتیان سیاسەتە بڕۆ، منیان قەناعەت پێ کرد، چوومە بینایەک لە وەزیرییە بوو، گوتیان تۆ بڕۆ مەترسە و قسەی خۆت بکە، بڵێ من کوردم، کە چووم سەلامێکم کرد، یەکێک دانیشتبوو، ناسیم کێیە، کورد بوو، ناوی هۆشەنگ بوو، لە ئاغاکان بوو، ئەو هۆشەنگە لە ئامادەیی ئەربیل دەمدی، یاریی سەبەتەی دەکرد، برایەکی ناوی فەرهەنگ بوو، کە من لە سەرەتایی بووم، ئەویش لە سەرەتایی بوو، بەڵام لەپێش من بوو. من ناسیمەوە کوردە و هەولێرییە، دانیشتم. گوتی بەخێر بێی، فەرموو، کێشەت چییە؟ گوتم من پێشکەشی ئەکادیمیام کردووە، هەر ناوم دەرناچێ، هەندێک قسەمان کرد، گوتی ئەو ئیشەی تۆ نابێ، کات تێپەڕیوە، ئەوە ناکرێ.

ڕامان: تۆ بەم قسەیە زیاتر بێهیوا بووی و چارەت نەما.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: خۆشم بێزار ببووبووم، زۆر قسەمان کرد، ئەو هەر دەیگوت نابێ، بەڵام نەڕۆیشتم، ڕۆژنامەی وەرزشم دی لەسەر مێزی دانرابوو، ڕۆژنامەکەم تەماشا کرد، گوتم ئەوە چییە، دیارە ئێستاش حەزت لە وەرزشە. گوتی ئا. گوتم پێشان تۆ یاری سەبەتەت دەکرد، دەزانم حەزت لە وەرزشە، لە ئامادەیی ئەربیل بووی، تەماشایەکی منی کرد، زانی من هەولێریم و ئەوەندە خەشیم نیم.

ڕامان: ئەو قسانەت سوودی هەبوو، کاری تێکرد؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ماوەیەکی پێ چوو تەلەفۆنی هەڵگرت، قسەی لەگەڵ کەسێک دەکرد، گوتی ئا ئا ئا، من دەیناسم، تەلەفۆنەکەی دانایەوە، گوتی تۆ لێرە بە، من ئێستا دەچم، بیست دەقە چارەگێکم پێ دەچێ. گوتم باشە، دانیشتم. ماوەیەکی پێ چوو، چارەگێک، بیست دەقە، هاتەوە گوتی بوو، بەڵام سەرمان بەرز بکەوە. گوتم خەمت نەبێ، سپاسم کرد و هاتمە دەرێ، ئیدی چاوەڕێمان کرد، تا ناو دەردەچێ، بە تایبەتی ناوی بەشی ڕەسم، نزیک ڕووباری دیجلە، بینایەک بوو، ناوەکانیان لە دیوار دەدا، لێرەوە ئەگەر بگەڕێمەوە پاش کە لە پۆلی شەش بووم، لە ساڵی ١٩٧٤ پێشانگەی قوتابخانەکانمان کردەوە، دیسان ئیشی من زۆر بوو.

ڕامان: لەو پێشانگەیەوە زۆرتر ناسرای و بەرچاو کەوتی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ئیشی من بەرچاو بوو، زۆر زۆر بوو، بابەکر پشدەری سەرۆکی ئەنجوومەنی یاسادانان هات پێشانگەکەی کردەوە، کەمال سەعدی لە ڕۆژنامەی هاوکاری چاوپێکەوتنێکی لەگەڵ کردم، چاوپێکەوتنێکی کورتە، چاوپێکەوتنەکە لەگەڵ چەند کەسێکە، دوو سێ پرسیاری ڕووبەڕووی من کردەوە.

ڕامان: بۆچی باسی (بابەکر پشدەری)ت کرد؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هات تابلۆیەکی بە سێ دینار لە من کڕی، شوانێک بوو پشتی دیارە، دارێکی لە دەستە و مەڕان دەلەوەڕێنی، گوتی

ئەوە بۆ پەرلەمان، بە زەیت کردبووم.

ڕامان: تۆ باسی دەرچوونی ناوەکەت تەواو بکە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: حەمید جەمال لەگەڵم هات، چووین تەماشای ناوەکان بکەین، تەماشای ناوەکانمان کرد، بگەڕێ بگەڕێ، ناوی وەرگیراوەکانی ئەکادیمیامان دۆزییەوە، کاغەز لە دیوارەکان درابوو، من زۆر شڵەژابووم، تەماشام کرد ناوی من هەبوو، ئەوەندە بەلامەوە خۆش بوو، هەر خەنی بووم، نەمدەزانی چ بکەم، نازانم چەند جار گەڕامەوە و تەماشای ناوی خۆم کرد، زۆرم پێ خۆش بوو.

ڕامان: ناوی حەمید جەمال بۆ ئەکادیمیا دەرنەچووبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، ئەو پێشکەشی ئەکادیمیای نەکردبوو، ئەو کاتە بەو ڕادەیە ڕەسمی نەدەکرد، بە تەمای ڕەسم نەبوو، پێشکەشی بەشی ئینگلیزی کردبوو، ناوی دەرنەچووبوو، دەیانگوت ئەوساڵە نمرە زۆرە، بەڵام بە واستەی ئەنجوومەنی یاسادانان ئەو قوتابییە کوردانە لە پەیمانگەکان وەرگیران، حەمید جەمال لە زانکۆی موستەنسەرییە وەرگیرابوو، کە لە بەغدا گەڕامەوە، هەر لە ڕێگاوە تا هاتمەوە هەولێر، لە مێشکی خۆم هەر دەمگوت عەبدوڵڵا ڕەسووڵ، ئەکادیمیا، هونەرە جوانەکان، ئەوەندەم پێ خۆش بوو، ئیدی ناوم بڵاو بووەوە، لە هەولێر بە ڕێگادا دەڕۆیشتم دەیانگوت پیرۆزە، ئەوە لە ئەکادیمیا وەرگیراوە، چونکە ماوەیەکی زۆری پێچوو تاکوو ناوەکەم دەرچوو.

ڕامان: ئەی ئەو هاوڕێیەی کە ناوی هۆشەنگ بوو و یارمەتیی دای، هیچ مەرجێکی بۆ تۆ نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، هەر ئەوەندە بوو، هاوکاری کردم، ئیدی نەمبینییەوە.

ڕامان: ئەو کەسەت لە هیچ جێیەکی دی نەدیتەوە و ناوبانگیشت نەبیستەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە سەددام حسێن مابوو، هەندێک دەیانگوت ئەو کوشتوویەتی، ئەوندەم گوێ لێ بوو.

ڕامان: ئەوە جارێک ئیسماعیل گەیلانی باسی ژیانی ئەوەی بۆ کردم، گوتی زۆر زیرەک بووە و خۆی گەیاندووەتە نزیک سەددام حسێن و بووەتە جێگەی متمانەی، لە پڕ گومانی لێ کردووە و کوشتوویەتی.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: منیش ئەو قسەیەم گوێ لێ بووە، دەیانگوت لە سەددام حسێن هەڵگەڕاوەتەوە، کوڕێکی قۆز و بە قەڵافەت بوو، لە یاری سەبەتەش باش بوو، بەڵام نەمدیتەوە.

ڕامان: بە گومانی ئەوەی هەوڵی داوە سەددام حسێن بکوژێ، بۆیە لە سێدارەیان داوە، ئەو گومانەی لەسەر بووە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، دەشبێ وابێ.

ڕامان: دیار بوو ئیسماعیل گەیلانی خزمی بوو، لە دانیشتنێکدا جارێک باسی کرد.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: من شتی خراپم لێی نەدیوە، گوێشم لێ نەبووە خەراپەی هەبووبێ.

ڕامان: ئەو گەورەترین چاکەی لەگەڵ کردووی.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، ئەو چاکەیەم لەبیر ناچێت، یەکەم جاریشە بۆ تۆمارکردن باسی دەکەم، پێشتر ئەو قسانەم نەکردووە.

ڕامان: تۆ کە هاتیتەوە هەولێر چی ڕووی دا؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە هاتمەوە ماڵێ خەمیان دەخوارد، لەبەر ئەوەی چوار ساڵ دوور دەکەومەوە، ئەوە دیسان گرفتێکە، بەڵام ئەوە هەواڵێکی خۆش بوو.

ڕامان: کەسوکارت چۆن پێشوازییان لەو هەواڵە وەرگرتنەت کرد؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دایک و باوکم هیچ قسەیان

نەدەکرد، بەڵام باوکم لەناوەوە حەزی نەدەکرد چوار ساڵ بچمە بەغدا، لەگەڵ ئەوەش لەبەر من پێیان خۆش بوو، دەیانزانی زۆرم خەم خواردبوو، پاش جوانەمەرگبوونی برام و وەرنەگرتنم لە پەیمانگە، لەبەر ئەوە هانیان دەدام، رێیان لێ نەدەگرتم.

رامان: مانەوەکەت چەندی پێ چوو، چەند لە هەولێر مایەوە و پێوەندیت بە ئەکادیمیاوە کرد؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: پاش چەند رۆژێک ئیدی چوومەوە ئەکادیمیا، ئەوسا بەشی ناوخۆش نەبوو، دەبووایە خانوو بگرین، پۆلی یەک وەها بوو، لەگەڵ هەندێ لە برادەران خانوومان گرت.

رامان: لەگەڵ کێ بووی، هاورێکانی لەگەڵت بوون کێ بوون؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: یەکێکیان ناوی جەمال ئەحمەد بوو، ئەوە لە پەیمانگەی کارگێڕی بوو، ئێستا دادوەرە، یەکێکیشیان ناوی سەباح بوو، لەو زووانە بینیم، گوتی خانەنشین بووم، من شەوان درەنگ دەنووستم و بە رەنگی ئاوی، یان هێڵکاری کارم دەکرد، بێزارم دەکردن، بەڵام دڵیان نەدەشکاندم.

رامان: ئەوە زۆر گرنگە، ویستم پێت بڵێم چۆن لەگەڵ چەند کەسێک لە ژوورێک گونجابوون؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: ماڵەکە لە حەیدەرخانە کۆنە خانوویەک بوو، لەوێ خانوو هەرزان بوو، چەند ژوورێک بوو، تەنانەت لەبەر کۆنیی ژوورێک رووخا، هەر ژوورێک چوار پێنج کەس بووین، هەندێکیان کەرکوکی و هەندێ سلێمانی بوون، ژوورەکەی ئێمە هەولێری بووین، لە مانگەکانی دوایی (حەمید جەمال)یش وەکوو میوان هاتە لام، ئەو مانگەی کە بۆ تاقیکردنەوە دەخوێنی، هاتە ژوورەکەی من، هێڵکاریشم کردووە کە پاڵ کەوتووە و دەخوێنێتەوە، هەموومان خۆمان گونجاندبوو، چونکە دەمانزانی هەر ئەو ساڵەیە.

رامان: وەک بەشی ناوخۆیی نەدرایە تۆ، ئەی (دەرماڵە)، پارەیان دەدایتێ؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: لە ئەکادیمیا گوتیان لەجیاتی بەشی ناوخۆیی پارەکەت دەدەنێ، بانگیان کردم گوتیان برۆ پشتگیرییەک بێنە، قوتابیان هەموو پشتگیری دێنن، منیش لە هیچیان یەکێتیی قوتابیان نەبووم، ئیدی هاتمەوە هەولێر، چوومە لای سینەما سەلاحەددین، لەو ناوە بینایەک هەبوو یەکێتیی قوتابیان بوو، چووم گوتیان فەرموو، گوتم دەمەوێ بۆ ئەکادیمیا پشتگیرییەکم بدەنێ. کەسی یەکەم ناوی غازی بوو، کورێکی زۆر هێمن و بەرێز بوو، لە پۆلی سێی ناوەندی کاتی خۆی لە تەنیشت من دادەنیشت، منی ناسی، گوتی فەرموو، گوتم کاغەزێکم بۆ ئەکادیمیا بدەنێ، پشتگیرییان پێ دەگوت، گوتی باشە. بە یەکێکی گوت ناوی بەدر بوو، وا بزانم عەرەب بوو، گوتی پشتگیرییەکی بۆ بکەن. چوو گەڕا گەڕا هاتەوە، گوتی چۆن پشتگیری بدەمێ، ئەوە لەلای ئێمە ئەندام نییە، ناوی نییە، گوتی دە برۆ بیدەیێ، لێی تووڕە بوو، تۆ حەقت نەبێ، برۆ پشتگیرییەکەی بدەیێ، پشتگیرییان دامێ.

رامان: پشتگیرییەکە ئەوە بوو کە تۆ لەلایان ئەندامی؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: نا، چونکە درۆ بۆ ئەندامیەتی نەدەکرا، بەڵام پشتگیرییەکە بۆ بەشی ناوخۆیی بوو، بردمە ئەکادیمیا و گوتیان باشە، ئیدی پارەکەم بۆ خەرج کرا.

رامان: ئەوە ساڵی یەکەمی خوێند بوو؟

عەبدوڵلا رەسووڵ: ئەوە هەر ساڵی یەکەم بوو، تازە وەردەگیراین.

رامان: چەند مانگ لە ژوورەکەی حەیدەرخانە

بـووی؟

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: ســاڵی یەکــەم هەمــووی لــەوێ بــووم.

ڕامــان: ســاڵی یەکــەم هەمــووی لــە ژوورەکــە بــووی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ.

ڕامان: ساڵی دووەم چوویتە بەشی ناوخۆیی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ساڵی دووەم چوومە خانوویەکی بەشــی ناوخۆیــی لــە وەزیرییــە، نزیــک ئەکادیمیــا و بنکــەی ڕۆشــنبیریی ئینگلیــز بــوو.

ڕامــان: مەڵبەنــدی ڕۆشــنبیریی بەریتانــی – المرکـز الثقافـي البریطانـي، ئــەوەم لەبیــرە.

عەبدوڵــڵا ڕەسووڵ: بەڵــێ، منیـش دەچوومـە ئـەوێ، ئـەوان کتێـب، کاسێت، مۆسـیقای کلاسـیکییان هەبوو، لــەو خانــووەدا دوو قوتابــی فەلەســتینیم لەگــەڵ بــوو، دوو ســێ جــار فەلەســتینیەکان بــە شــەڕم دەهێنــان، فێڵــم لــێ دەکــردن، جــار هەبــوو کارەبــام لەســەر دەکوژاندنــەوە.

ڕامــان: باشــە تــۆ زۆر فەقیــر و کۆڵــەوار دیــاری، ئــەو هەمــوو فێڵــە چییــە دەیانکــەی؟

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: دروســت دەبــێ، قوتابییــە، جــار بــە جــار شــتی واش دەکــرێ.

ڕامــان: ئێســتا کــەس بــە بیریــدا نایــەت تــۆ شــتی وا بکــەی.

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: لەنــاو ئــەو قوتابییانــە لــە خانووەکـە فەلەسـتینییەکان دوو بـەش بوون، بەشـێکیان لەگـەڵ عێـراق و سـەددام حسـێن بـوون، بەشێکیشـیان دژی بـوون، جارێـک لەسـەر مەسـەلەی کـورد و بزاڤـی چەکداریـی کـورد، گفتوگـۆ لـە نێوانمـان دروسـت بـوو، منیـش کـە لـەوێ کـوردم، چەنـد کەسـێکیان لەسـەر مـن و کـورد بەجـواب دەهاتـن، هەندێکیـش سـەددامی بـوون، منیـش ئاگرەکـەم گـەرم دەکـرد، خەریـک بـوو چەقۆیــان لــە یەکتــر دەردەهێنــا، جوێــن و چەقــۆ و ئــەو شــتانەی تێکــەوت، بــووە شــەڕیان، خەریــک بــوو ببێتــە شــەڕەچەقۆ، چەقۆیــان دەرهێنــا، لێکــم کردنــەوە (ناوبژیــم کــردن)، ئەوانــە منیــان خــۆش دەویســت، زۆر ڕێـزی منیـان دەگـرت. ئـەو قوتابییـە فەلەسـتینییە ناوی مەشـعەل بـوو، بـە منـی دەگـوت ئـەو کچـەم خـۆش دەوێ، کچەکـە لـە پێشـمانەوە دەڕۆیـی، بەشـە ناوخۆیـی کچـەکان نزیـک ئەکادیمیـا بـوو، گوتـم دە وەرە لەگەڵـم وەرە، چوومـە پێـش بەشـە ناوخۆیـی کچـان، کچـەکان دیـار بـوون، گوتـم ئـاواز، مەشـعەل خۆشـی دەوێـی، کوڕەکـە لـە ترسـان هـەڵات.

ڕامان: ئەوە چۆنت زانی ناوی ئاوازە؟

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: مـن جارێـک لەسـەر شـەقام دیبـووم، یەکێـک پێمـی گـوت ئـەو کچـە کـوردە و نـاوی ئـاوازە.

ڕامـان: توخـودا بـۆ خـۆت شـتی وات کـردووە، مـن بـاوەڕ ناکـەم؟

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: نـا، بـۆ خـۆم نەمکـردووە، مـن هـەر بـۆ ئـەوەم بـوو ئـەو کـوڕە بترسـێ و هەڵــێ.

ڕامان: ئەوە ساڵی دووەمی خوێندنەکە بوو؟

عەبدوڵــڵا ڕەســووڵ: بەڵــێ، ســاڵی دووەم بــوو، جارێکیــش کــە چووینــە بەشــی ناوخۆییەکــە، کارەبـا ئیشـی نەدەکـرد، هـەر تەلەفۆنیـان دەکـرد و قسـەیان دەکـرد، داوایـان دەکـرد کارەباچییەکانـی بەشـی ناوخـۆ بێـن چاکـی بکـەن، هـەر نەدەهاتـن، منیـش ڕاسـت شـەمعەیەکم هێنایـە خـوارێ، چەنـد شــەمعە هەیــە هەموویــم شــکاند، گوتــم ئەوجــا پێیــان بڵێــن وەرن هەمــوو شــەمعەکان شــکاون. هاتـن گوتیـان ئـەوە چییـە، گوتیـان شـەمعەکانمان هەمــوو شــکاون، کارەبامــان نییــە، بۆمــان چــاک بکــەن، ئەوجــارە ناچــار بــوون هەموویــان چــاک کردەوە، گوتـم شـەڕ گـەورە نەبـێ چاکیـش نابـێ.

ڕامــان: هەمــوو ئــەو ماوەیــەی کــە تــۆ هــەرزەکار

بووی، هەتا گەیشتیتە ئامادەیی و تا چوویتە بەغدا و لە ئەکادیمیا کەوتیتە خوێندن، پێوەندیت لەگەڵ ئافرەتان نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: پێوەندیی خۆشەویستی و شتی وام نەبوو، ئافرەتیش هەبوون شەڕیان پێ دەفرۆشتم، بەڵام ئافرەت دوای چەند جار یەکتر بینین، لێم بێزار دەبوون، دەتوانم بڵێم هەندێکیانم زۆر پێ جوان بوون، بەلامەوە مەعقوول نەبوو ژنی عەرەب بهێنم، یان قۆڵی کچێک ببرم، دنیا وەک ئێستا نەبوو، بەڵام بەهەندێ کچ سەرسام بووم، کچێک لامان بوو، زۆر هێڵکاری و ڕەسمم کردووە، باوکیشی نازناوی عەسکەری بوو، نەمابوو.

ڕامان: ناوی باوکی چ بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نزار عەسکەری، گوتم تۆ باوکت کوردە؟ گوتی بەڵێ، بەڵام هەستی کوردیم نەماوە.

ڕامان: دیارە خەڵکی عەسکەر بووە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نازانم، بەڵام نازناوی عەسکەری بوو، پۆلی یەک بووم چەند جارێک بە منی دەگوت پێشمەرگە، گوتم کچێ لەناو ئەکادیمیا بۆ ناوی پێشمەرگە دەهێنی و قورمان بەسەر دەکەی. گوتی بۆ؟ گوتم ئەوانە لە خوایان دەوێ بیانوویەک بدۆزنەوە و عەزیەتمان بدەن، کچێکی هێمن و ئارام، زۆر قوتابی هەوڵیان بۆ دەدا، نەیاندەتوانی بیگەنێ، بەڵام مێردی بە توونسییەک کرد، توونسییەکە لەگەڵ من زۆر باش بوو، لە هونەریش باش بوو، بەڵام نەدەگەیشتە من، چەند جار تفی لە ئەکادیمیا دەکرد، دەیگوت ئەو ئەکادیمیایە تەنیا تۆی تێدایە، پێم دەگوت ئەی بۆچی هاتووی؟ گوتی لەبەر ئەوەی بەخۆڕاییە هاتووم، عەرەبیش نیم، من بەربەرم، دەیگوت ئەوانە هەر هونەرمەند نین، دواجار ئەو کچەی هێنا، کچەکە لەگەڵ من زۆر باش بوو، کە کارێک، پیلانگێڕییەک، قسە و باسێک دژی من دەکرا، ئەو بۆ منی دەگێڕایەوە.

ڕامان: ئەو قسە و باس و پیلانگێڕیانە بەرانبەر بە تۆ چ بوون؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: جارێک بە منی گوت ئاگات لێ بێ، کچ دەنێرنە لات هەتا قسەت لێ دەربێنن، هەندێک جار کە کێشە لە دژم دەبوو، ئەو لەسەرم بەجواب دەهات، ئەوانی دیکەش بەجواب دەهاتن، من پێوەندیم لەگەڵ قوتابییەکان باش بوو، وێنەم بۆ چاک دەکردن، ئیشم بۆ دەکردن، هەرچەند جاریش لە مۆدێل دانیشتن نۆرەی من دەهات، ئەو کچە لەجیاتی من دادەنیشت، دەمگوت تۆ دانیشە، دەیگوت ئاخر تۆ ڕەسم دەکەی، منیش دەمگوت بەڵێ.

ڕامان: مامۆستاکانت چییان دەگوت؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: مامۆستاکان قسەیان نەدەکرد، مامۆستاکانم بۆخۆیان دەیانزانی من حەز دەکەم کار بکەم و دانەنیشم، کچێکم ڕەسم کرد، خوشکی کچێک بوو لەگەڵمان بوو، زۆر جوان بوو، بەڵام لە کۆلێژی زانستەوە هاتبوو، بەتایبەتی بۆ لای من هات، جلکی میللی هێنابوو. قوتابی بەختیار قەفتان ساڵێ دوای من بوو، کە من دوو بووم ئازاد جەلال، زاهیرێک هات، زاهیر لە شانۆ، زاهیرە سوور، ئەوانە پۆلی یەک بوون.

ڕامان: زاهیر مەحموود لە بەشی شانۆ بوو.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە من دوو بووم، لەگەڵ ئازاد جەلال هاتن، پۆلی یەک بوون، بەختیار قەفتان هات، دوایی (حەمە ساڵح)م ناسی، لە سینەما بوو، لە پۆلی سێ ئەوانم ناسی، بەڵام لە پۆلی دوو بەختیار قەفتان و (ئازاد جەلال)م ناسی، ئەوان لە هوتێلێک ژوورێکیان گرتبوو، چونکە پۆلی یەک بەشی ناوخۆیی نییە، بەختیار قەفتان هاتە لای من ئیشەکانی پێشان دام، کارەکانی زۆر بە هیی ئیسماعیل

خەیات دەچوو، گوتم لابە جارێکی دیکە شتی وا مەهێنە و بە منی نیشان مەدە، ئەوجا بۆخۆی دەیگێڕایەوە، دەیگوت تۆ بە هەولێری بە تووڕەیی قسەت کرد نیوەی تێنەگەیشتم، گوتی چوومەوە ماڵێ هەر لە خۆم ورد بوومەوە، هەموو ئیشەکانم دڕاند.

ڕامان: بەختیار قەفتان بەو قسانەت زویر نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: پاش ماوەیەک هاتەوە لام، ئیشی نوێی پێشان دام، گوتی ئەوجارە چۆنە؟ گوتم ئەوها باشە، ئەو ئیشانەی پێشتر مەکە، ئەو ئیشە تەقلیدییانە و وردەکاریی بە جاف و بە قەڵەم مەکە، دوای ئەوە زۆر بووینە هاوڕێ، زۆر تێکەڵ بووین، کە بوومە پۆلی سێ، لە بەشە ناوخۆیی یەکمان گرتەوە. کچەکە هات، ئەوجارە بەتەنیا بۆم دانیشت ڕەسمی بکەم، ئەوە خوشکی کچێکی پۆلەکەمان بوو، دەیگوت ئێمە لە ماڵەوە پێی دەڵێین نوورە، نوورەی ئەکتەری سینەما هەبوو، منیش گوتم کچێ نوورەی چی، لە نوورەش جوانترە، ڕەسمێکیم کرد، بەڵام بە یەک دانیشتن تەواوم کرد، واتە ٤٥ — ٦٠ خولەکی خایاند.

ڕامان: ئەو کچە جاری دیکە هاتەوە لات؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەو کچە هیچی دیکە نەهاتەوە، جارێک لە وانەی گرافیک بوو، ئەرتیمۆفسکی پێمانی دەگوت، ئەرتیمۆفسکی پۆڵۆنی بوو، خۆی و ژنەکەی هونەرمەند بوون، سۆفیا ئەرتیمۆفسکا، ئەوانە منیان زۆر خۆش دەویست، دەیگوت وەک کوڕی خۆم تۆم خۆش دەوێ، پەیوەندیمان زۆر باش بوو، پۆلی چوار بووم، ئەو کچە هاتبوو، لە بەرانبەرم دانیشت، هەر یەکسەر بە هێڵکاری بە گرافیک لەسەر مەعدەنی پلێت گرافیکێکی ئەو کچەم کرد، ئەرتیمۆفسکی پێدەکەنی.

ڕامان: دیارە لەگەڵ ئەرتیمۆفسکی پەیوەندییەکی بەهێز و تایبەتتان هەبووە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: جارێکیان ڕەسمم دەکرد، لەکاتی پشوودان لە پۆلەکە نەهاتبوومە دەرێ، ئەو هاتە ژوورێ گوتی، ئەوە چ دەکەی، بە ئینگلیزی قسەمان دەکرد، عەرەبیی نەدەزانی، گوتی وەرە دەرێ، تەماشای کچ بکە، بە منی گوت وەرە باخچە، وەرە ئەو کچە جوانانە ببینە، منیش دانیشتبووم بەتەنیا ڕەسمم دەکرد، لە پۆلی چوار ئەوانە منیان بۆ چوونە بریتانیا هەڵبژارد، گوتی ئەگەر بریتانیا نەبوو، من دەڵێم وەرە پۆڵۆنیا، دەیگوت فەرەنسا و مەرەنسا خوێندنیان باش نییە، بۆخۆم لەوێ مامۆستایەتیم کردووە، بە داخەوە نەیانهێشت.

ڕامان: لە ئەکادیمیا هەر ئەو کچەت ناسی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کچێکی دیکە زۆر جار لەگەڵم دەهات پیاسەمان دەکرد، دەمگوت با بچینە کتێبخانە، بێزاری دەردەبڕی و دەیگوت من نایەمە کتێبخانە، حەزی لێ بوو پیاسە و قسە بکەین، من هەر بەڕاستی ناتوانم پیاسە بکەم، قسەی گەورە و فشەفش بکەم، دوو سێ جار ڕۆیشتین، پێم گوت با بچینە کتێبخانە، دەیگوت من نایەمە کتێبخانە، لێم تووڕە بوو.

ڕامان: کە دەستت لەو تووڕەییە بەر دا، کچی دی لێت نزیک نەبوونەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: با، جارێکی دیکە پۆلی چوار بووم، لەگەڵ فایق حەسەن چووبووینە جێیەکی نزیک بەغدا، وابزانم یوسفییە بوو، شوێنەواری لێیە، زۆر لە بەغدا دوور نەبوو، چووین لەوێ ڕەسم بکەین، وانەی ڕەنگ بوو، کچێک هەبوو پۆرترێتم کردووە، ماویشمە، کچێکی نەجەفی بوو، مامۆستا (فایق حەسەن)یش ڕەسمی کرد، منیش کردم، هیی ئەو جوانتر بوو، بەڵام ئەوەی من زۆرتر لە

خۆی دەچوو، هی ئەو لە ڕووی تەکنیکەوە جوانتر بوو، ئەو کچە لە گەشتێکدا هاتبوو، پۆلی ئێمە نەبوو، پۆلی ئامادەکردنی مامۆستایان بوو، زۆر جار دەهاتە لام، کچێکی بالا بەرزی جوانیش بوو، ئەو کچە لە گەشتەکەی زۆر دەهاتە لام، مامۆستا فایق حەسەن کە دەیدیت دێتە لام پێدەکەنی، من دەچوومە دوور دادەنیشتم ڕەسمم دەکرد، ئەو لەولاوە دەهاتەوە لام، وامدەزانی پیلانگێڕیم لێ دەکەن.

ڕامان: بۆچی ئەو گومانی پیلانگێڕییە گەماڕۆی دابووی؟

عەبدوڵلا ڕەسووڵ: چونکە هەندێ قوتابی هەبوون زۆر شتیان دژم دەکرد، لە پۆلی یەک وانەی پەیکەرمان هەبوو، پەیکەرێکم کرد، بەڵام پەیکەری قوڕ بوو، چونکە پۆلی یەک گشتییە، پەیکەریشم دەخوێند، بە قوڕ ئیشمان دەکرد، ئیشی ڕیلیڤ، منیش جارێک لە ڕیلیڤەکان وەک ڕاهێنانێک گوتیان بە قوڕ بیکەن، سەرێک بکەن، منیش سەرێکم کرد، ڕاست لە ئادگار و سەری بارزانی دەچوو، هەر لە خۆمەوە و بە خەیاڵیی کردم، چوومە دەرەوە و هاتمەوە بینیم قوڕەکە هەمووی فڕێ دراوە، نەمزانی لە ڕقی من بوو، یان لە ڕقی ئیشەکە بوو، یان لە ڕقی کەسەکە بوو، ئەو شتانە دژی من دەکرا.

ڕامان: لەوانەیە بۆ پاراستنی تۆش بووبێ، ئەو کاتە ڕاپۆرتێک ئینسانی بە فەتارەت دەدا.

عەبدوڵلا ڕەسووڵ: قوڕەکەیان فڕێ دابوو، لەگەڵ ئێمە کوردی تێدا نەبوو تا بڵێم کورد بووە. جارێکی دی لە پۆلی دوو بووم تابلۆیەکم کردبوو، نیعمەت مەحموود حیکمەت ژنێک بوو، مامۆستامان بوو، زۆر باش نەبوو، هەڵنەدەستایە سەر پێ، گوتی ئەوە چییە قوتابیان هەر دێنە لای تۆ. گوتم تۆ لە جێی خۆت هەڵناستی، قوتابییەکانیش دێنە لام و دەڵێن وەرە ئیشەکەمان تەماشا بکە، منیش ناچار دەبم کاریان بۆ بکەم. هەندێ قوتابی ڕقیان لێم دەبووەوە کە دەیانبینی من دەورم هەیە، ڕۆژێک هاتم تەماشا دەکەم تابلۆکەم فلچەیەکی بەسەردا هێندراوە و تێک دراوە، منیش کە تەماشام دەکرد، پێم جوان بوو، هونەرمەند ئیشی خۆی پێ جوانە، گوتم ئەوە چییە، کێ وای لێ کردووە، کەس قسەی نەکرد، گوتم جوێن دەدەم، کەس نەیگوت من وام کردووە.

ڕامان: لە تێکدانی تابلۆکەت، هەڵوێستی مامۆستاکە چۆن بوو؟

عەبدوڵلا ڕەسووڵ: مامۆستاکە دانیشتبوو، ئیدی دەستم بە جوێندان کرد، هەر جوێنم دەدا، من زۆر جوێنم دا، کەس قسەی نەکرد، کە ئاوڕم دایەوە، دیم مامۆستاکە دەستی دەجووڵێنی، بە واتەی تەواو نییە، بەڵام بینیم، ئەویش هەستی کرد من بینیم، بەڵام قسەم نەکرد و خۆم تێک نەدا، هەندێک ئیحراج بوو.

ڕامان: تا تەواوکردنی کۆلێژ پێوەندیتان هەروا بە ساردی مایەوە، یان هەڵوێستی گۆڕا؟

عەبدوڵلا ڕەسووڵ: کە لە کۆلێژ دەرچووم گوتی چەند کتێبێکم بۆت داناوە بە دیاری بیدەنە تۆ، تۆ یەکەمیش بووی. لە ئەکادیمیا ئاهەنگێکیان کرد، هەر بەبۆنەی دەرچوونەوە بوو، بەڵام کتێبەکانیان نەدامێ، وا بزانم یەکێتیی قوتابیانی سەر بە ڕژێم نەیاندامێ. لە کاتی دەرچوون من سەرخۆش بووم، بیرەم خواردبووەوە، (بەختیار قەفتان)یشم لەگەڵ بوو، لەبن دیواری ئەکادیمیا شووشەکانیشم بە دیواری دەشکاند، بەختیار قەفتان گوتی ئەوە چ دەکەی، زۆریشم نەخواردبووەوە، یەک دوو بیرە و هەندێک ویسکیم خواردبووەوە.

ڕامان: ئێمە لە دانیشتنی پێشوو هەتا

ئەو شوێنەمان هێنا کە تۆ بە چ شێوازێک و چۆن لە ئەکادیمیای هونەرە جوانەکانی بەغدا وەرگیرای، ئێستا باسی ئەوە دەکەین ئەو چەند ساڵەی لە ئەکادیمیا بووی چالاکییەکانت چۆن بوون، مامۆستایەکانت، بیرەوەریت لەگەڵیان، بەشداربوونت لە پێشانگەکان، ئەو مامۆستایانەی سوودت لێیان وەرگرتووە، چونکە هونەرمەند و مامۆستای گەورەی لێ بووە، هەر لە فایق حەسەن و ئەوانی دیکەوە، بیروڕات سەبارەت بە هونەرەکەیان چییە، چونکە تۆ خاوەن بیروڕای تایبەتی خۆتی، خۆشت ڕۆشنبیری و زانیارییەکی زۆرت لەبارەی هونەری شێوەکارییەوە هەیە، دوای ئەوەی ساڵانێکی زۆر لێیان دوور کەوتیتەوە، ئێستا تۆ دەتوانی هەڵیانسەنگێنی، پێم خۆشە ئێستا بچینە ناو ئەکادیمیا، بە تایبەتی کە لە پۆلی یەک وەرگیرای. لە باسی باپیرت بووین گوتت دوایی باسی ئەوەش دەکەم، ئەوەمان بۆ باس بکە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە سەرەتایی باپیرم شتی زۆر دەدامێ، کە زانی بوومە پۆلی پێنج و شەش و کتێب دەخوێنمەوە، زۆر کتێبی هەبوو، پێ دەچوو هەندێکیان هی کوڕی شێخ مەلا ڕەشید بێ، باپیرم خوێندەواری نەبوو، بەڵام زۆر شتی هەڵدەگرت، دوو کتێبی دامێ، کتێبە زۆر زۆر کۆنەکان بوو، ئەوانەی لە شێوەی قورئان نووسراون، حاشیەیان هەیە، یەکیان ناوی «مراء الرواح» بوو.

ڕامان: ناوەڕۆکەکەیان لە بارەی چییەوە بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: «مراء الرواح»، باسی دەرمان دروستکردن و شتی وا بوو. ئەوی دیکە نازانم ناوی چ بوو، پاشان بە گۆڤارم گۆڕینەوە، ئەوەی هونەری ڕەسمی تێدا بوو، گۆڤارە میسرییە کۆنەکان، بەڵام من بۆ خۆم قەدری ئەوانەم نەدەزانی، لە دەستم چوون. گۆڤارێک هەبوو زۆر خۆش بوو کە گۆڤاری گەلاوێژ بوو، ئەوە بابەتی ئەدەبی تێدایە، دوو شیعری زۆر کاریگەری تێدا بوو، ئەو دوو شیعرەم لە دەفتەرێکدا نووسییەوە، شاعیرەکە ناوی بەنگینەیە، نازانم بەنگینە کێیە.

ڕامان: حاجی باقی بەنگینە، کە خەڵکی سلێمانییە، خوێندنی ئێوارانی لەلای پیرەمێرد، لە کۆمەڵەی زانستی کوردان تەواو کرد، کە خوێندەواری پەیدا کرد بووە شاعیرێکی میللی.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: من لە هەندێک لە هاوڕێیانم پرسی، گوتم ئەو بەنگینەیە کێیە، کەس نەیزانی.

ڕامان: من دەزانم کێیە، کوڕەکەشی ناوی نووری بوو، لە سلێمانی هاوڕێم بوو، زوو زوو لە موزەی ئێتنۆگرافی سەری لێ دەدام. م. عوسمان هەورامی لەو ساڵانەی دوایی هەموو شیعرەکانی کۆکردەوە و لەسەری نووسی و لە چاپی دا.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: هەردوو شیعرەکە هیی بەنگینەن، نووسراوە بەنگینە، هەر ئەوەندە، لە گۆڤاری گەلاوێژی ساڵی ١٩٥٦ بوو.

ڕامان: گۆڤاری گەلاوێژ ساڵی ١٩٥٦ داخرابوو، بەڵام دیارە نوسخەی دیکەیە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: من لەسەرم نووسیوە گۆڤاری گەلاوێژ، ١٩٥٦.

ڕامان: گۆڤاری گەلاوێژ لە ساڵی ١٩٣٩ تا ١٩٤٩ دەرچووە، دوای ئەوە داخراوە، لەوانەیە ژمارەیەکی کەوتبێتە بەر دەستت، ئەوە هیی ئەو ساڵانە بووە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە بازاڕ نەبوو، ئەوە باپیرم دایە من، باپیرم لە کۆنەوە هەڵی گرتبوو، گۆڤارەکە زۆر کۆن بوو، بەڵام بەرگی پێوە مابوو، من وەمزانی ١٩٥٢ـە، ڕۆژێک تەماشای دەفتەرەکەم کرد، بینیم ١٩٥٦ نووسراوە، دیارە

ژمارەکەیم نووسیوە ٥٦، یەکیان باسی ئەوە دەکات.

ڕامان: ناڵێم هەتا ساڵی ١٩٤٩ دەرچووە، من لەوە دڵنیام، گۆڤاری گەلاوێژ بە ژمارە دوانەییەکانییەوە ١٠٤ ژمارەی لێ دەرچووە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لەوانەیە ژمارە ٥٢ بێ، چونکە بۆخۆشم لە دایک بووی ١٩٥٢ بووم، زۆر منداڵ بووم، بەڵام من گەلێ جار دەمویست شیعرە کاریگەرەکە لە فەیسبووک بڵاو بکەمەوە، شیعرێکە بە شێوازی کۆن نووسراوە، سکاڵایە لە نێوان پۆڕ و کەو، پۆڕەکە بە کەوەکە دەڵێ تۆ جاشایەتی دەکەی، براکانی خۆت دەخەیتە تەڵە و داوەوە.

ڕامان: هیچت لە شیعرەکە لەبیر ماوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، یەکێکیان دەڵێ: با خاوەنەکەم پارەدار بێ، یەکەم دەوڵەمەندی شار بێ، مادام قەفەس جێگای منە، دەریای مەینەتیم بێ بنە، ئەوەندە دێڕەم لەبیر ماوە، ئەو گۆڤارە، گۆڤارێکی بە کەڵک بوو.

ڕامان: ئەو ژمارانەی گۆڤاری گەلاوێژت ماون؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دەفتەرێکی کۆنم هەیە، لە دەفتەرەکە ئەو شیعرانەم نووسیوەتەوە، لە ناوەندیی باوەزیر لە هۆبەکەی من بوو، ڕەنگە بیناسی، لە تەلەڤزیۆن ئیشی دەکرد، ئەوە زۆر برادەرم بوو، کوڕێکی هێمن بوو، ماڵیان لە شەقامی پزیشکان بوو، زۆر لێمان دوور نەبوون، گوتی باوکم زۆر گۆڤاری هەیە، باوکی کەسێکی خوێندەوار بوو، گۆڤارە میسرییە کۆنەکانی هەبوو، «اخر ساعة» و هی تر، لەجیاتی ڕەش و سپی، کەسک و سپی بوون، بەڵام جزووبەندی کردبوون، زۆر گەورە بوون، هەموو ئەوانەی بۆ هێنام، ئەو کاتی شتی وا دەگمەن بوو، زۆرم پێ خۆش بوو، گوتی بیان بەو بە ئارەزووی خۆت تەماشایان بکە، ئەوەی بەدڵیشت بوو لێی بکەرەوە، هەندێک لاپەڕەشم لێ کردەوە، هی هونەرمەندان و هونەرمەندە میسرییەکان بوون، ئەوە کاری تێ کردم.

ڕامان: ئێستا باسی وەرگرتنت، دواتر خوێندنت لە ئەکادیمیا دەکەین، کە وەرچەرخانێکی گەورەی لە ژیانتدا دروست کرد.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە لە ئەکادیمیا دەوامما کرد، ئەوەی بەبیرم دێ ئەوە دەڵێم، خۆت دەزانی زۆر شت ڕوو دەدەن، هەندێک شت هەن لە ژیانتدا گرنگن.

ڕامان: جارێ باسی ئەوە بکە لە پۆلی یەک چیتان خوێند؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە چوومە پۆلی یەک ئەوەی بەبیرم دێت، لە پۆلی یەک ڕووداوی زۆر ڕوویان دا، ڕووداوی ناخۆشی شەخسی، کورتەکەی ئەوەیە زۆر باسی من دەکرا، دەیانگوت تەنیا کوردێکی تێدایە زۆر باشە، هەرچەندە نەشیان دەناسیم، جارێک یەکێک گفتوگۆیەکی لەگەڵم کرد، ئەو لە ئەکادیمیا نەبوو، لە کۆلێژی پزیشکی بوو، عەرەب بوو، زۆر دەنگەدەنگمان لەگەڵ یەکدی کرد، منیش خۆم خەشیم دەکرد، خۆم نیشان نەدەدا، ئێستاش حەزم لە خۆ نمایش کردن نییە، هەر قسەی کرد، گوتی دەڵێن لە ئەکادیمیا وەرگیراوە، کوردێکە، منیش دەمگوت من لەو باشترم، گوتم ناو عەبدوڵڵایە، پێی ناخۆش بوو، دوایی گوتم نا نا، ئەوە منم من. گوتی هاااا، واقی وڕما.

ڕامان: تۆ تەنیا خەریکی شێوەکاری بووی، ئەی بەشەکانی دیکەی هونەرت بەسەر دەکردەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ئەگەر جار بەجار باسی شانۆم بکردبایە، هەندێک وایان دەزانی لە شانۆ وەرگیراوم، دەیانگوت چۆن لە شانۆ

نییە، ئەی بۆ ئەوەندە دەستی دەجووڵێنی دەڵێی ئەکتەرە، لە پاشملە ئەوەیان گوتبوو، لەنێوان خۆیان گفتوگۆیان کردبوو، گوتبوویان ئەوە لە شانۆیە.

ڕامان: وەرگرتنەکەت زۆری پێ چووە، بەڵام کە وەریش گیراوی، ئیتر لەناو قوتابییەکاندا زوو ناسرای.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: چونکە هێڵکاریم دەکرد و هەمیشە کاغەزم پێ بوو، هەر ئەوەندەم پێ دەکرا، کە دەست بە خوێندنیش کرا، هەندێک مامۆستای وانەبێژیان هێنا، یەکیان م. محەمەد عەلی شاکر بوو، هونەرمەندێکی زۆر باش بوو، مامۆستایەکی باشیش بوو، بەڵام وەک وانەبێژ هات.

ڕامان: وابزانم مامۆستاش هەبوون لە پەیمانگەوە بۆ ئەکادیمیا هێنابوویان؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ڕاستە، یەکێکیان نەزیهە سەلیم، خوشکی جەواد سەلیم بوو، ئەوەش وەک وانەبێژ دەهات، یەکێکیشیان (م. محەمەد عارف)ی خۆمان بوو، ئەوانە بە وانەبێژی دەهاتن، دەرسێکیان پێ دەگوتم، هێڵکاری بوو، نەزیهە سەلیم و محەمەد عارف بوون، محەمەد عارف ڕۆژێک لە حەفتە، چوار سەعات هێڵکاری پێ دەگوتم، (نەزیهە سەلیم)یش ڕۆژێکی دیکە چوار سەعات، هەردووکیان یەک وانە و یەک نمرە بوو. جارێکیان شتێک ڕووی دابوو، پاش چەند ڕۆژێک کە لە پۆلی یەک دەوامەان کرد، ماوەیەکی پێ چوو، ئەو (نەزیهە سەلیم)ـە دەیگوت قەڵەمەکەتم بدەرێ، کە لە هێڵکارییەکە دەهاتە لای من، منیش پێم ناخۆش بوو، بەڕاستی نەزیهە سەلیم ڕەسمی نەدەزانی، هەر ئەوەندە بوو خوشکی جەواد سەلیم بوو.

ڕامان: بەلاتەوە ڕۆشنبیریی هونەرییشی نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: زۆر قسەم لەگەڵ نەکردووە، لەوانەیە شتیشی زانیبێ.

ڕامان: ئەو دەرسی هێڵکارییەی دەیگوتەوە باش نەبوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، هەر زۆر خراپ بوو، زۆر شتت بۆ باس دەکەم کە چەند مامۆستا خراپ بوون، لە ئەکادیمیا کێشەی زۆرم هەبووە. جا قوتابییەکانیش پێیان خۆش نەبوو کە دێتە لام و دەست لە کاری من دەدات. دەیگوت قەڵەمەکەتم بدەرێ، جارێکیان هێڵێکی ڕاکێشا، هێڵکە زۆر ڕەش بوو، منیش پێم ناخۆش بوو، شەرمیشم دەکرد، نەمدەوێرا قسە بکەم، پۆلی یەک بووم، وەکوو ئێستا شتم نەدەزانی، سەرەڕای ئەوەش خوشکی (جەواد سەلیم)ـە و لە کتێباندا ناوی (نەزیهە سەلیم)م بینیوە.

ڕامان: وەک ناو کەسێکی دیارە، بەڵام نەتدەزانی چەند هونەرەکەی باشە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: تەماشام کرد باش نییە، قوتابییەکانیش دەیانگوت قەڵەمەکەتی مەدەیە! بەڕاستی قوتابییەکانیش پێیان ناخۆش بوو. ڕۆژێک هات گوتی قەڵەمەکەتم بدەرێ. گوتم نایدەم. گوتی چۆن نایدەی! گوتم ست، تۆ چیت دەوێ پێم بڵێ، بەڵام دەست لە ئیشی من مەدە. گوتی ئەولادی! ئەولادی! قوتابییەکانی بانگ کرد، وەرن وەرن بزانن عەبدوڵڵا چ دەڵێ! قەڵەمم ناداتێ. منیش نازانم چیم لێ هات، لەوانەیە سوور هەڵگەڕابم، زۆر شەرمم دەکرد، هێشتا عەرەبییەکەشم زۆر باش نەبوو، لێم تووڕە بوو.

ڕامان: دواتر لەسەر ئەو قسەیەت پەرچەکرداری نەنواند؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: چۆن نەینواند؟ تاقیکردنەوەیەکمان کرد، تاقیکردنەوەی مانگانەمان هەبوو، لەسەر ٣٠ نمرە، ١٧ی دابوومێ، لە کاتێکدا دوو کەس بوون

و بە هەردووکیان یەک وانەیان هەبوو، (م. محەمەد عارف)یش ٣٠ لەسەر ٣٠، یان ٢٩ و ئەو نمرانەی دابوومێ، لە بەشی شێوەکاری سەرۆکی بەش و ئەوانی دی لەنێوان خۆیان قسەیان کردبوو، سەرۆکی بەش ئەوکاتی ئیسماعیل شێخلی بوو، دوایی بوو بە سەعد ئەلتائی. دیار بوو گوتبوویان ئەوە بۆ یەک وانەیە و لێرە ١٧ی هەیە، لێرەش ٣٠، یان شتێکی وابوو، دیارە بەبێ ئەوەی من پێ بزانم لێکۆڵینەوەیان کردبوو.

ڕامان: دوایی چاکیان کرد؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڵێ، کردیانە ٣٠ لەسەر ٣٠، ئەوجا نەزیهە سەلیم لەناو خۆیدا لێم تووڕە بوو، بۆیە (١٧)ی بۆ دانابووم، بێجگە لەوەش حەفت هێڵکاری منی لەلا بوو، هەموو جارێک کە هێڵکارییەکەم تەواو دەکرد، دەیگوت ئەو هێڵکارییەم بدەرێ، من پێشانگەت بۆ دەکەمەوە، هێڵکارییەکەی دەبرد، بەم جۆرە حەفت دانەی برد، ئەو کاتی خۆم زۆر پێم جوان بوون، هەر تێنەگەیشتم بابەتەکە چییە، دەیگوت هێڵکارییەکانتم بدەرێ، پێشانگەت بۆ دەکەمەوە. دوایی هێڵکارییەکانم ڕۆیشتن، نازانم چییان لێ هات. زۆر جاران دەمگوت لەوانەیە هێڵکاری من بە ناوی خۆی بڵاو بکاتەوە!

ڕامان: ئەو پێوەندییە تا دوایی هەروا مایەوە، نێوانتان هەر ناخۆش بوو، دوایی ئاشت نەبوونەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: نا، بەڕەسمیات ئاشت نەبووینەوە، بەڕەسمیاتیش لە یەکتر تووڕە نەبووین، هەر دەوامی خۆمان کرد، دوایی کە پۆلی چوار بووم بینیم.

ڕامان: کە بینیت هەر وانەبێژ بوو، یان ڕاگوزار بینینیت؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: کە لە پۆلی یەک ڕۆیشتم، ئیتر ئیشم بەو نەما، بۆیە نەمدیتەوە، جارێک لە پۆلی چوار بووم دیتمەوە، هەروا قسەمان کرد، گوتم ست تۆ حەفت هێڵکاری منت لەلایە، گوتت پێشانگەت بۆ دەکەمەوە. گوتی ڕاستە، با بتبینمەوە دەتدەمەوە، بەڵام ڕۆیی، تا ئێستاش هەر نەیهێنایەوە.

ڕامان: ئەی سوودت لە هونەرمەند محەمەد عارف وەرگرت؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: محەمەد عارف زۆر لە نەزیهە سەلیم باشتر بوو، بەڵام ناتوانم بڵێم سوودێکی وام لێ وەرگرت، منیش شتم زۆر نەدەزانی، ئەوەی دەشمزانی، دیسان نەمدەزانی چەند تێیدا باشم، هێشتا خۆم بەراورد نەدەکرد. من هەر گوێم دەگرت، ئێستاش ئەو خەسڵەتەم هەیە، ئەگەر شتێک بزانم و لە تۆش باشتر بم، کە تۆ بۆم باس بکەی، من هەر گوێ دەگرم، ناڵێم دەزانم، بەڵام ئەگەر تووڕە بم، ئەوە جوایەزە.

ڕامان: لەجیاتی قسەکردن، گوێگرێکی باشی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: جاری وایە نەک مامۆستا، برادەریشم بێ هەر گوێ دەگرم، ناڵێم من لەو بابەتە دەزانم، محەمەد عارف لەگەڵم باش بوو، بەڵام قەت نەمگوتووە پێی سەرسامم، ڕێزی منی زۆر گرتووە، دەتوانم بڵێم ئەو هەندێ جار لە منی قبووڵ کردووە، من لەوم قبووڵ نەکردوو.

ڕامان: مەبەستت لەو قسەیە چییە، نەختێ ڕوونی بکەوە؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: من زۆر جار تووڕە دەبووم، ئەو لە منی قبووڵ کردووە، دەیگوت تۆ گەنجی زوو هەڵدەچی، تووڕە مەبە، چونکە من هەندێ جار ڕاستەوڕاست، کورت و کرمانجی بەردان داوێم، خزمەکانم دەیانگوت بە منداڵییش ئەوها بووی، کە دەمانگوت ئەو خواردنەی بخۆ، دەتگوت ناخۆم! بڕۆن لاچن.

ڕامان: بە کوردییەکەی دیپلۆماسیەت نازانی! منیش لەو ڕووەوە لە تۆ باشتر نیم.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: دیپلۆماسیەتم نەزانیوە، جارێک بەڕێوەبەرێکی پەیمانگە قسەیەکی بە من گوت، ئەوکات تووڕە بووم، جنێوم بە حزب و مزب و ئەوانە دا.

ڕامان: ئەوە ساڵی چەند بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: ساڵانی هەشتاکان، پاش وتووێژەکە بوو، کە لە پەیمانگە کێشەی حزبی باو بوو، هەنگینێ کێشەی سیاسی زۆر بوو، قسەم کرد، گوتی کوڕی باش ئەو سەرە هی خۆت نییە، دیپلۆماسیەت بەکار بێنە. گوتم دیپلۆماسیەت واتە درۆکردن، من درۆم پێناکرێ!.

ڕامان: بەڕێوەبەرەکە ناوی چ بوو؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: بەڕێوەبەرەکە ناوی نەوزاد عەبدوللەتیف بوو، هونەرمەند نەبوو، بەڵام ئێمە کێشەمان هەبوو، دەمانویست کوردێک بێتە بەڕێوەبەر، نەک عەرەب، چونکە مامۆستا عەلی جۆلایان لابرد.

ڕامان: ئەوەیان یەکسەر لە دوای ئەو هات؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: وا بزانم پێش ئەوە، یەکێکی دیکە هات، خزمی شەوقییەکان بوو، ناوی کوردۆ شەوقی بوو. پێنج شەش مانگێک لەلامان بوو، دوایی ڕۆیی، نازانم دۆخەکەی بەدڵ نەبوو، یان چی بوو، وابزانم ئامۆزای ئازاد شەوقی و کامەران شەوقی و ئەوانە بوو، ئەو تەنیا بۆ هەڵسوڕاندنی ئیدارە هات. تۆ باسی (م. محەمەد عارف)ت کرد، قەت نەمگوتووە پێی سەرسامم، بەڕاستی سەرسامیش نیم، بەڵام لە چاوپێکەوتنەکە گوتبووم پێوەندیمان باشە، کەچی نووسیبووی بە مامۆستا محەمەد عارف سەرسامە.

ڕامان: با بێینەوە سەر باسی ئەکادیمیا و درێژە بە قسەکانت بدە.

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: جارێک برادەرانی پەیمانگە ڕۆژنامەیەکی «طريق الشعب»یان دامێ، نازانم کێ بوو، ئەگەری هەیە قەرەنی جەمیل بێ، باسی (محەمەد عارف)ی تێدا کرابوو، بۆیە پێی دام، لە ئەکادیمیا ئەو شتانە قەدەغە بوو، چونکە هی حزبی شیوعی بوو، ویستم بیدەمێ و کەس نەیبینێ، هەر لە سەری ڕاوەستام، لە دەرس نەبوو، بەڵام هاتبووە ئەکادیمیا و لە حەوشەکە ڕاوەستابوو، قوتابییەکان قسەیان لەگەڵ دەکرد، قوتابی وا هەیە زۆر ماستاوچییە، دە دەققە ڕاوەستام، دوایی ئەوان ڕۆیشتن و ئەو هاتە لام. گوتی ها عەبدوڵڵا! گوتم ئەوە ڕۆژنامەکەیە دەتدەمێ و دەڕۆم، پێم گوت ئەوە چییە ئەوەندە لەگەڵیان ڕاوەستای!

ڕامان: بەهۆی ئەو نەختە چاوەڕوانییە تووڕە بووی؟

عەبدوڵڵا ڕەسووڵ: لە ڕۆژنامەی «طريق الشعب»دا باسی (م. محەمەد عارف)ی تێدا کرابوو، پێ دەچوو باسی لایەنێکی هونەری ئەویان کردبێ، دەمویست ڕۆژنامەکەی پێ بدەم، ئەویش هاتبوو لە حەوشەی ئەکادیمیا ڕاوەستابوو، هەر لەگەڵ قوتابییە عەرەبەکان قسەی دەکرد، من لە دوورەوە ڕاوەستام، خۆم تێکەڵیان نەکرد، پاش دە دەقەیەک کە هات، وەڕەز بووبووم، گوتم ئەوە چییە ئەوەندە لەگەڵ ئەو قوتابییە ماستاوچییانە ڕاوەستای! دە گوێیان پێ مەدە، بەڕێیان بکە!